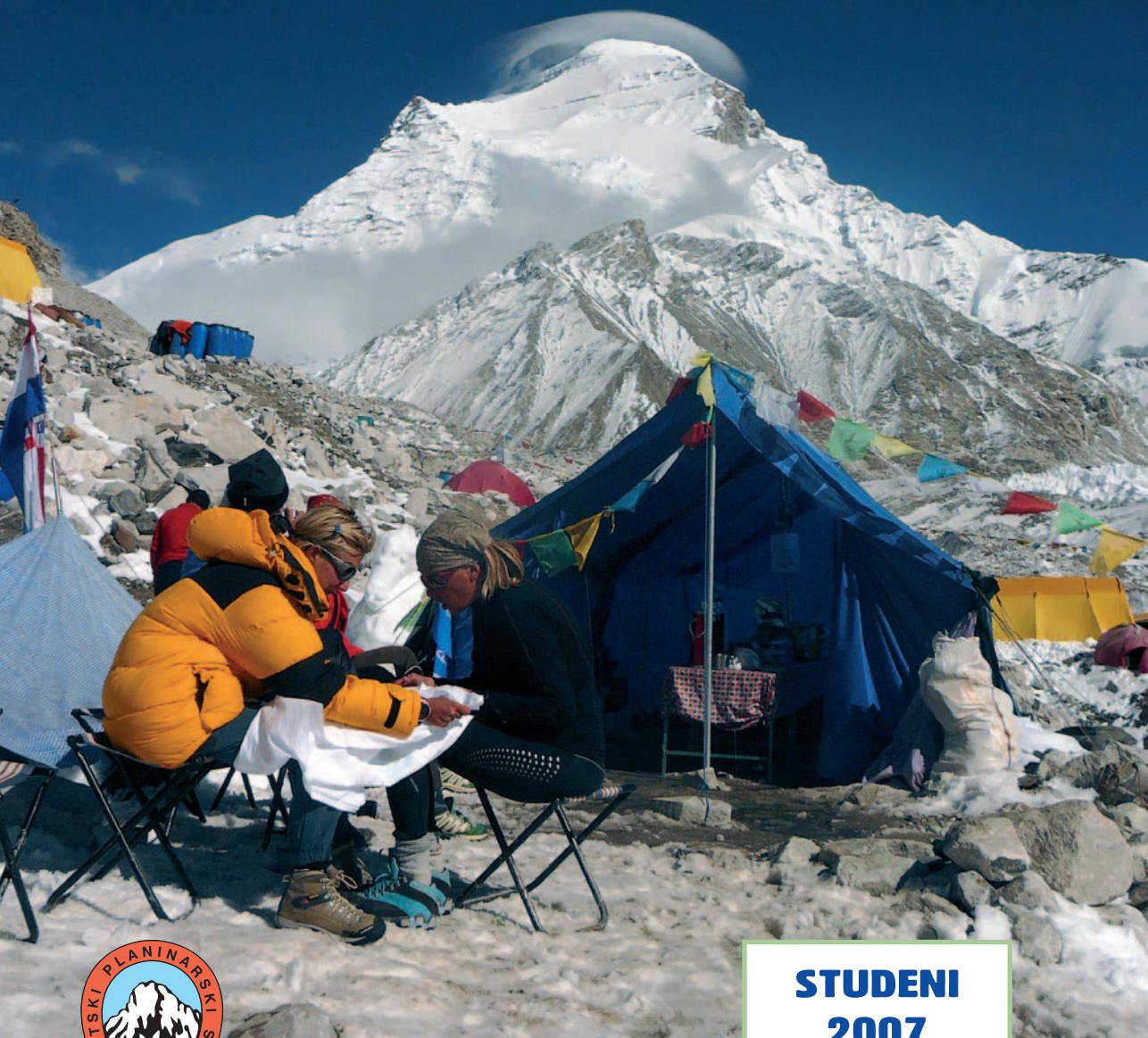

GODIŠTE

99

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOG
PLANINARSKOG SAVEZA

STUDENI
2007

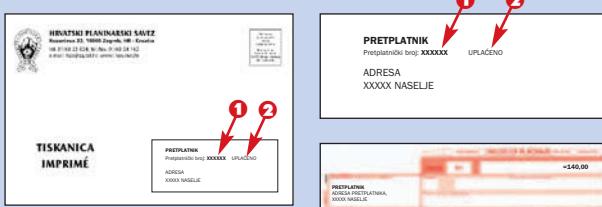
11

IMPRESSUM

»HRVATSKI PLANINAR« – ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA »CROATIAN MOUNTAINEER« – JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u **11 brojeva godišnje** (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izšao je **1. lipnja 1898.** Časopis nije izlazio od 1919. do 1921. i od 1945. do 1948., a od 1949. do 1991. izlazio je pod imenom »Naše planine«.

PRETPLATA za 2007. godinu iznosi **140 kuna** (za inozemstvo 35 eura). Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan **Vaš preplatnički broj**. Preplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236**, također uz poziv na preplatnički broj.

VAŠ PRETPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je naliđeljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti znaku o obavljenoj uplati. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana u Hrvatskom planinarskom savezu (2).

NOVI PRETPLATNICI, odnosno zainteresirani za primanje časopisa, trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji su izašli od početka godine, a zatim će, nakon uplate, svaki mjesec na svoju adresu redovno primati svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je **15 kuna** (+ poštarina).

CJENIK OGLAŠAVANJA šaljemo zainteresiranim na zahtjev.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je deseti dan prethodnoga mjeseca (20 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova**, posebno dužih priloga. Svi se primljeni materijali na zahtjev vraćaju autorima. **Prednost imaju** prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na DVD-u, CD-u ili disketi, ali ne unutar Wordovih dokumenata!). Detaljnije upute nalaze se na web-stranici časopisa.

WEB-STRANICA ČASOPISA: www.plsavez.hr/hps/HP

STAVOVI I MIŠLJENJA izneseni u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

NAKLADNIK

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

PRETPLATA I INFORMACIJE

Ured Hrvatskog planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

UREDNIŠTVO

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Alan Čaplar
Palмотићeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
mob.: 091/51-41-740
tel.: 01/48-17-314

UREĐENIČKI ODBOR

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
Željka Kasapović
Zdenko Kristijan
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
Željko Poljak
Robert Smolec

LEKTURA I KOREKTURA

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

GRAFIČKA PRIPREMA

Alan Čaplar

TISAK

Ekološki glasnik, Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

370

Hrvatske alpinistice na Tirkiznoj Božici!

378

Zaboravljena planina – Šibenik u Dalmatinskoj Zagori

382

Kapelskim planinarskim putom do mora

399

Potražna akcija na Crnopcu ovoga ljeta

TEMA BROJA

Prva hrvatska ženska
alpinistička ekspedicija
Cho Oyu 2007

SADRŽAJ

Hrvatske alpinisticena Tirkiznoj Božici! 370

Alan Čaplar

Zaboravljena planina 378

Denis Vranješ

Kapelskim planinarskim putom od Tuka do mora .. 382

Željko Kraljić i Ivica Richter

Kalendar HPS-a za 2008. godinu 388

Planino, osvojila si me! 390

Zoran Debelić

Draži je nama naš Vagon 398

Jasna Žagar

Gorsko spašavanje 399

Planinarske kuće..... 404

In memoriam: Stjepan Brlečić 406

Vijesti 406

Kalendar akcija 409

SLIKA NA NASLOVNICI

Hrvatske alpinistice u Baznom logoru (5700 m) pod Cho Oyuom

foto: Darko Berljak

Hrvatske alpinistice na Tirkiznoj Božici!

Alan Čaplar*, Zagreb

Uprvim danima listopada, Hrvatskom je odjeknula izuzetna planinarska vijest: Hrvatska ženska alpinistička ekspedicija »Cho Oyu« stigla je na cilj, šesti vrh svijeta – Tirkiznu Božicu. Tri Hrvatice malo poslije podneva 2. listopada po kineskom vremenu, a idućeg dana još dvije, stale su na prostranu, snijegom prekrivenu vršnu zaravan Cho Oyua – mjesto s kojeg se više ne može užrdo. Članicama ekspedicije tako je uspjelo ono što još niti jednoj Hrvatici nije pošlo za rukom – osvojiti jedan himalajski osamtisućnjak.

Ekspedicija na Cho Oyu bila je glavna ovo-godišnja akcija Komisije za alpinizam HPS-a. Ovaj ambiciozni projekt po prvi puta je u Hrvatskoj okupio isključivo žensku ekipu, a članice ekspedicije bile su iskusne hrvatske alpinisti-

stice iz različitih krajeva Hrvatske. Budući da su u povijesti uspona na vrhove više od osam tisuća metara bile tek tri ekspedicije isključivo ženskog sastava (dvije američke i jedna kineska), Prva hrvatska ženska alpinistička ekspedicija »Cho Oyu 2007« bila je i jedinstven projekt u svjetskim okvirima i prva europska himalajska ženska ekspedicija uopće.

Cho Oyu (8201 m), koji je bio cilj ekspedicije, nalazi se u Mahalangur Himalu, na granici Tibeta i Nepala a udaljen je samo tridesetak kilometara od Mount Everesta. Ime Cho Oyu na tibetanskom (jo bo dbu yang) znači »Tirkizna božica«, a dobio ga je po tamno plavoj boji koju ta snijegom i ledom prekrivena planina poprimi prilikom zalaska sunca. Na vrh su se prvi popeli, sjeverozapadnim grebenom, 19. listopada 1954.

Ekipa Prve hrvatske ženske ekspedicije »Cho Oyu«

Uspjeh ove ekspedicije svjedoči o velikoj vještini hrvatskih alpinistica i jedan je od najvećih dosegova hrvatskog alpinizma. To nije samo osobni uspjeh pet djevojki koje su stigle do vrha, već i cijelokupne ekipe koja je omogućila ostvarenje još jednog hrvatskog himalajskog sna

članovi austrijske ekspedicije Herbert Tichy, Joseph Jochler i Sherpa Pasang Dawa Lama. Iako se Cho Oyu smatra manje tehnički zahtjevnim od većine ostalih osamstisućnjaka, uvjeti koji vladaju u himalajskim visinama dovoljni su da uspon učine krajnje zahtjevnim.

Nakon priprema koje su trajale više od godinu dana krenula je sedmeročlana prethodnica Hrvatske ženske alpinistice ekspedicije »Cho Oyu« na put prema Nepalu 15. kolovoza, a glavnina članica ekspedicije 27. kolovoza. U Kathmanduu, glavnom gradu Nepala, dočekalo ih je monsunsko nevrijeme, a prema riječima izjavama svjetskih klimatologa u tom području bio je to jedan od najjačih monsuna u posljednjih 40 godina. U sezoni monsuna mnoge su ceste u Nepalu neprohodne zbog klizišta, što bitno otežava putovanje prema željenim ciljevima, a s tim problemom susrela se i ova ekspedicija. Očekujući ostatak ekipe, prvi dio ekipe se uputio radi pripremnog trekkinga na Shivina jezera, da bi nakon kompletiranja ekipe i rješavanja raznih poslova u Kathmanduu, u petak 31. kolovoza cijela ekspedicija krenula cestom Kathmandu – Lhasa prema nepalsko-kineskoj granici, udaljenoj 140 km od Kathmandua. Zbog obnove ceste uoči Olimpijade (njom će na put preko vrha Mount Everesta proći olimpijski plamen) koja će se održati 2008. godine u Pekingu, promet tom jedinom cestom koja od Pakistana do Burme prelazi Himalaju, dozvoljen je samo od ponoći do tri ujutro. Zapravo, sada cesta i ne postoji, jer je puna odrona, rupa i mehanizacije

* Članak je pripremljen prema izvješćima o tijeku ekspedicije koje je iz Baznog logora putem e-maila slao tehnički voditelj ekspedicije, glavni tajnik HPS-a i član uredništva HP-a Darko Berljak te izvješćima koja su za web-stranicu HPS-a pripremali Alan Čaplar i Branko Meštrić. Autorice svih fotografija su: članice ekspedicije. Autorice svih fotografija su članice ekspedicije.

1. Hrvatska ženska alpinistička ekspedicija

Uspon zahtjeva vrhunsku pripremljenost i tehniku

Polazak iz Baznog logora na jedan od brojnih aklimatizacijskih uspona

Na aklimatizacijskim usponima dopremljena je u prvi i drugi visinski logor sva nužna oprema za daljnji uspon

koja sve to popravlja. Tu makadamsku cestu koja se u samo 30 km penje s 1000 na 5200 m, otvorenu 1985. godine, stranci su odmah nazvali Cesta za pakao (Road to Hell) jer je vožnja po njoj izuzetna pustolovina.

Iza mjesta Tingrija (4500 m), dokle se najbliže može doći vozilima, ekspedicija je nastavila dalje pješice do Baznog logora na 5700 metara. U logor je stigla dan prije predviđenog termina, u petak 7. rujna. Tamo je bilo već nekoliko ekspedicija koje su čekale da se popravi vrijeme i slegne snijeg kako bi pokušale uspon prema vrhu. Na aklimatizacijskim usponima dopremljena je u prvi (6400 m) i drugi visinski logor (7130 m) sva nužna oprema za život na tim visinama te za uspon prema vrhu. Nažalost, kada su opremljeni prvi i drugi logor, nastupilo je olujno nevrijeme koje je sljedećih deset dana na nekoliko dana onemogućavalo ne samo kretanje prema vrhu, već i kretanje po samom Baznom logoru. Oluja je zaustavila ne samo našu, već i sve ostale ekspedicije u ovom području. Većina od njih je već zaključila da je gotovo sa sezonom i čim je to vrijeme imalo omogućilo dopustilo započeli su

evakuaciju visinskih logora. Članice naše ekspedicije, međutim, odlučile su iskoristiti i najmanju moguću šansu za uspon na vrh i znale da će im to uspjeti samo ako u trenutku otvaranja kratkotrajnog vremenskog povoljnog »prozora« budu visoko na planini. Treba svakako istaknuti da je cijelokupno planiranje uspona našoj ekspediciji bilo omogućeno zahvaljujući svakodnevnim meteorološkim prognozama koje im je telefonskom vezom (sms-om) dostavljao Državni hidrometeorološki zavod iz Zagreba. Prognoze su se pokazale vrlo točnima i zato za uspjeh ekspedicije uvelike treba zahvaliti prognostičkom timu iz Zagreba na čelu sa Zoranom Vakulom.

Dana 1. listopada poslijepodne, oko 16:30 po kineskom vremenu, Darija i Iris Bostjančić i Vedrana Simičević postigle su hrvatski visinski ženski rekord popevši se na visinu od 7600 metara na zapadnoj strani Cho Oyua i na tom mjestu postavile Treći visinski logor. Uspon od posljednjeg logora su izvele bez umjetnog kisika za nešto više od šest i pol sati, što je izazvalo divljenje ostalih ekspedicija. Njih dvije je s danom razmaka slijedila ekipa koju su činile Marija Mačešić, Jana Mijailović i Milena Šijan.

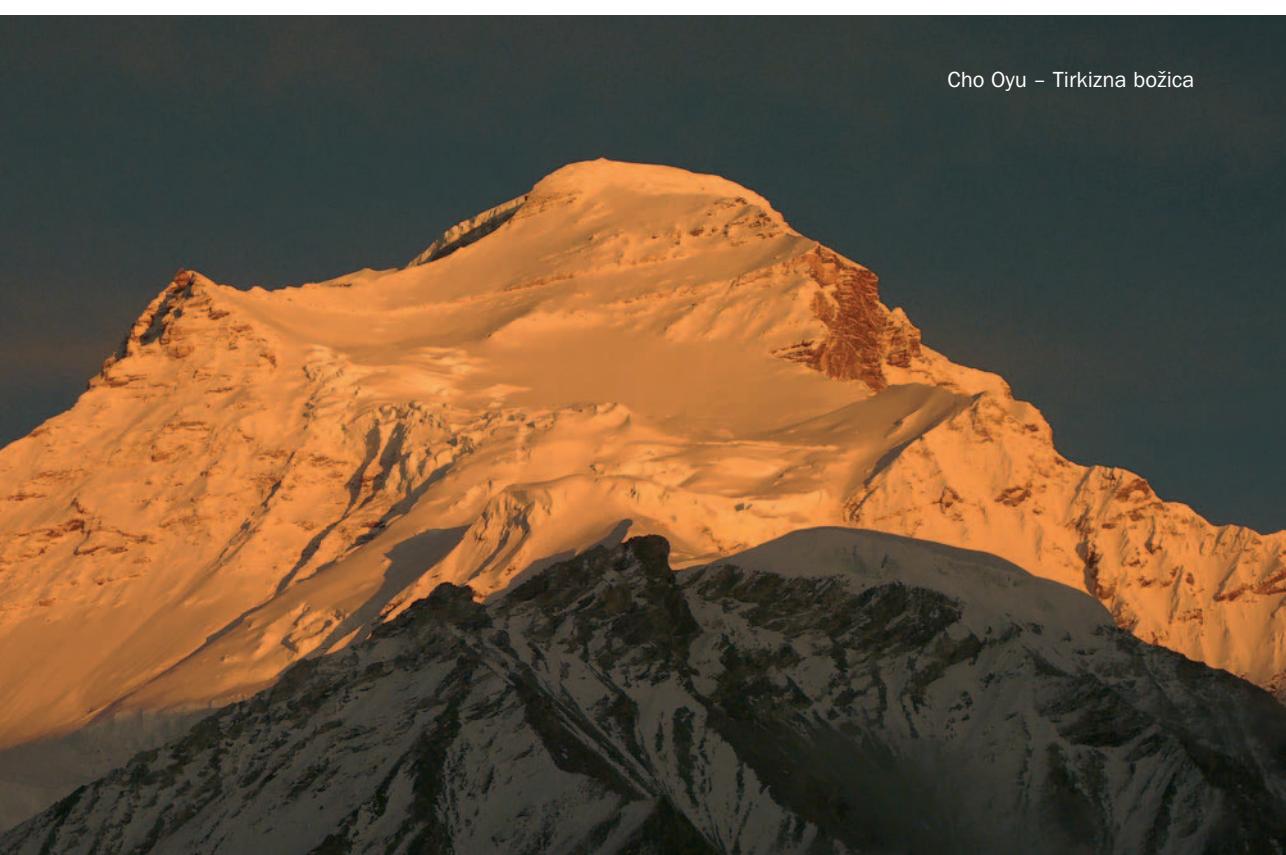

Pred polazak iz Trećeg logora prema vrhu

Zahvaljujući iznenadnom stišavanju vjetra, nastali su idealni uvjeti za završni uspon prve ekipe i idućeg dana u 12:10 sati po kineskom vremenu (6:10 po hrvatskom) Riječanke Darija i Iris Bostjančić i Vedrana Simičević stale su na 8201 metara visok vrh Tirkizne Božice. Idućega dana, u srijedu 3. listopada u 14:30 na vrh su stigle još dvije hrvatske alpinistice – Jana Mijailović iz Zadra i Marija Mačešić iz Zagreba te tako zaokružile uspjeh ekspedicije.

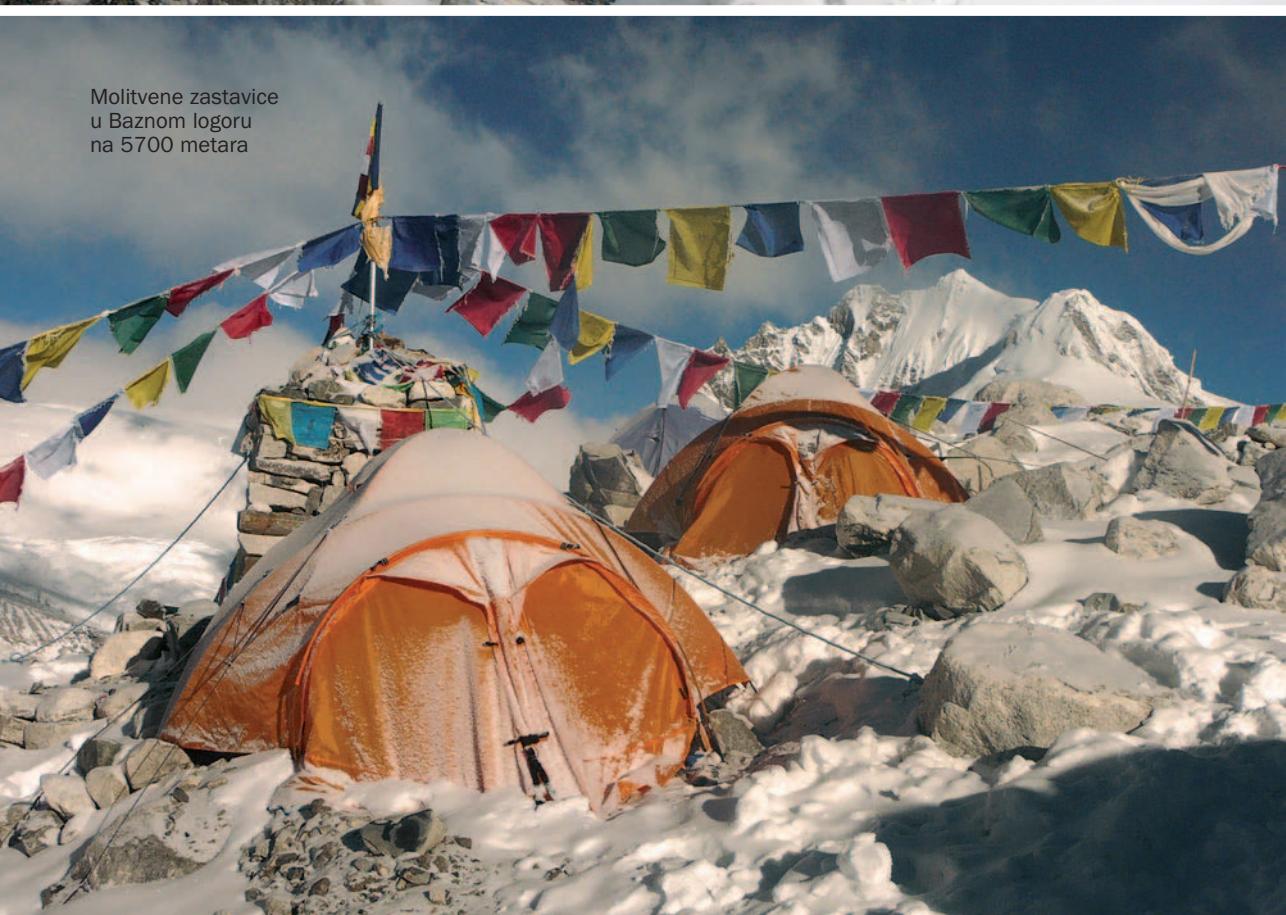
Usponom na vrh postignut je hrvatski ženski visinski rekord, a po prvi su puta na vrhu

Cho Oyu – Tirkizna božica

U carstvu snijega i
leda – u podnožju
Cho Oyua (8201 m),
po visini šestog vrha
na svijetu

Molitvene zastavice
u Baznom logoru
na 5700 metara

2. listopada 2007.,
12:10 po kineskom
vremenu: Iris Bostjančić,
Vedrana Simičević i
Darija Bostjančić na vrhu

Dobrodošlica po povratku u Kathmandu

Detalj sa silaska prema Baznom logoru

3. listopada – Marija Mačešić i Jana Mijailović na vrhu

Cho Oyu istovremeno bile dvije sestre. Jedinstveno je i to što ni na jednoj od dosadašnjih hrvatskih alpinističkih ekspedicija istovremeno na nekom vrhu nisu bile tri osobe. U vrijeme uspona na vrh hrvatske alpinistice bile su najviša bića na našem planetu jer na najviših pet vrhova (Everest, K2, Kanch, Makalu i Lhotse) u ovom dijelu godine nema ekspedicija. Ovim su usponom Darija i Iris Bostjančić, Vedrana Simičević, Jana Mijailović i Marija Mačešić stale uz bok šest Hrvata koji su dosad bili na nekim osamtušućnjacima, a to su Stipe Božić,

Branko Šeparović, Branko Puzak, Danko Petrin, Bogdan Brakuš i Zoran Mislej. Cijeli uspon pratile su iz Baznog logora ostale članice, a putem dalekozora i radio stanice koordinirao ih je tehnički voditelj ekspedicije Darko Berljak.

Povratak hrvatskih alpinistica u zračnu luku Pleso u petak 12. listopada bio je izuzetno svečan jer je to bila prilika da svoje emocije podijele s brojnim planinarima, rođbinom, predstavnicima HPS-a, Vlade RH, HOO-a, DHMZ-a, novinarima i znatiželjnicima koji su se toga dana okupili u zagrebačkoj zračnoj luci. U ime HPS-a

alpinistice je pozdravio predsjednik prof. dr. Hrvoje Kraljević, a u ime Vlade potpredsjednica Jadranka Kosor. Posebno je toplo pozdravljen Zoran Vakula, kojemu su članice zahvalile na kvalitetnim prognozama. Na dočeku su bili i do-predsjednik HPS Tomislav Čanić te članovi Izvršnog i Nadzornog odbora HPS-a Spomenimo kao zanimljivost da se na Plesu našao prof. dr. Darko Grundler, kutinski planinar koji je u prošlom broju »Hrvatskog planinara« opisao svoju nesreću na južnom Velebitu i akciju HGSS-a. On je došao kako bi mogao pozdraviti i uživo zahvaliti

Jani Mijailović, članici HGSS-a koja ga je spasila s Velebita – a sada i osvojila vrh Cho Oyu.

Uspjeh ove ekspedicije svjedoči o velikoj vještini hrvatskih alpinistica i jedan je od najvećih dosega hrvatskog alpinizma. To nije samo osoban uspjeh pet djevojaka koje su stigle do vrha, već i cijelokupne ekipe koja je omogućila ostvarenje još jednoga hrvatskog himalajskog sna. Bez pretjerivanja može se reći da je ono što je u skijanju zlato Janice Kostelić, ili olimpijsko zlato rukometara, u planinarstvu bio uspon poput ovoga. Čestitamo!

Zaboravljeni planina

Uspon na planinu Šibenik u Dalmatinskoj zagori

Denis Vranješ, Split

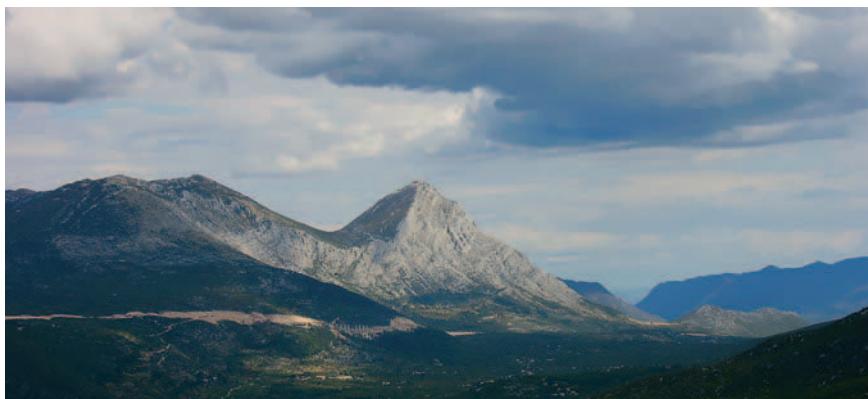
Planina Šibenik, a posebice njen vrh Sv. Mihovil (1247 m), iako nije i najviši, oduvijek je svojim piramidalnim izgledom južne padine bio moju maštu i želju da se uspnevam na vrh. Doduše, na najviši vrh Veliki Šibenik (1314 m), smješten nešto sjevernije od Sv. Mihovila, jednom sam se zgodom u djetinjstvu i pokušao uspeti. To je bilo ono vrijeme kad je cijela obitelj pod vodstvom sada već pokojnog djeda organizirano iz Splita, Makarske i Podgorice dolazila u naša Kozička Poljica na iskopavanje krumpira. Kozička Poljica su razasuta u čak 27 zaselaka, koja su prema zadnjem popisu iz 2001. sa svojih samo 259 stanovnika mahom izumrla ili pred izumiranjem. Etimologija naziva Poljica očito dolazi od imenice polje. Smještena su na sjevernim padinama Šibenika i povezana uskom planinskom cestom s Kozicom, spojnim putem od »Napoleonove ceste« prema Hercegovini.

Ali, vratimo se na trenutak mojim slikama iz djetinjstva. Meni radne akcije nikad nisu dobro ležale, pa sam svaku prigodu koristio za švrljanje po okolnim brdima i dolcima. Jedne

godine sam tako odlučio popeti se i do samog vrha, koji se uzdiže iza danas napuštenih kuća mojih predaka. Nada u uspjeh je okopnila pri prvom susretu s poskokom te sam, u nemogućnosti da ga zaobiđem, uspon na vrh prolongirao za neki od sljedećih posjeta selu. Otad su posjeti postajali sve rjeđi, pa su tako i od mojih lutanja Šibenikom ostala samo davna sjećanja.

Povratak korijenima

A onda sam ovog rujna napokon krenuo na Šibenik, bez roditelja, rođaka i motika. Društvo mi je pravio samo jedan prijatelj, kojemu će ovo biti prvi susret s tom meni dragom uspomenom iz djetinjstva. Dionica od Dugopolja do Šestanovca se zahvaljujući autocesti sada prolazi lako i brzo. Dalje nastavljamo starom »Napoleonovom cestom« u smjeru Vrgorca. Za njenu izgradnju zaslужan je čuveni francuski maršal Marmont, a o tome svjedoči i spomen-ploča 100 metara prije tunela na prijevoju Turiji, postavljena tik do ostataka izvorne ploče iz 1806. godine. Izvornu ploču su iz zavisti uništili sljedeći vladari ovih prostora, Austrijanci.

DENIS VRANJEŠ

Sveti Mihovil iz smjera Turije

Planina Šibenik postat će još dostupnija kad uskoro njenim podnožjem projuri autocesta

Nakon prolaska kroz tunel uskoro se pred nama otvara vidik na blago valovitu kršku udolinu od Donjih Raščana do Ravče nad kojom bdije očaravajući stožac Sv. Mihovila. Vrlo brzo stižemo u Kozicu i na podnožje njegove naizgled nepristupačne južne stijene. Nakratko se zaustavljamo pored spomenika poginulim pripadnicima XI. Dalmatinske (biokovske) brigade, osnovane u ovom mjestu 2. listopada 1943. Ovo mjesto je, kao i većina sela i zaselaka u njegovoj blizini, preživjelo pravu golgotu tijekom Drugog svjetskog rata kad su 1942. četnici i talijanski fašisti pobili oko 160 seljana i uništili sve kuće. Mnogi smatraju da je time bila i zapečaćena sudbina ovog kraja, jer nakon rata mnogi više nisu obnavljali svoje porušene kuće, već se odselili prema moru. Istu sudbinu je dijelila i moja obitelj, koja se odselila u Makarsku, kao i većina mještana. Iseljavanju je također znatno kumovala i činjenica da se radi o bezvodnom kršu, što je ograničavalo razvoj poljoprivrede.

Kozica, kao i cijelo ovo područje, spada pod grad Vrgorac, koji je sa svojih 26,42 stanovnika na kvadratnom kilometru, poslije Lastova, najslabije naseljeno područje u Dalmaciji. Jedini pozitivni pomaci bilježe se u selima smještenima uz rub plodnih vrgoračkih polja.

Putovima Stipe Božića

Nakon kraćeg uživanja u pogledu na gole stijene Sv. Mihovila uputili smo se cestom naprijed u smjeru Vrgorca, prolazeći pored postolja na kojemu je vjerojatno nekad stajao obelisk sličan onome na ulazu u Makarsku iz smjera Splita, slaveći uspjeh maršala Marmonta.

Sljedeće mjesto na našem putu je selo Dragljane. Bitno je za pripomenuti da gore uz stazu nema izvora vode, pa se treba prije uspona opskrbiti zalihama na česmama u Kozicama ili Dragljanima. Na križanju u Dragljanima, 300 metara od ploče koja označava ulaz u mjesto, skrećemo lijevo u smjeru istoka. Od križanja se uskom cestom užbrdo za 2 km stiže do Zavojana.

Ime Zavojane se vjerojatno odnosi na zavojito područje u kamenitim brdima, a danas je poznato ponajviše kao rodno mjesto našeg proslavljenog alpinista i putopisca Stipe Božića. I okolne turističko-planinarske staze po Šibeniku nose njegovo ime, te time turistička zajednica grada Vrgorca nesumnjivo pokušava promovirati turističko-planinarske potencijale ovog kraja i privući što veći broj planinara u ovu neopravданo zapostavljenu planinu. Zavojane su smještene u krškoj uvali, na nadmorskoj visini 500 – 550 m, između grebena Šibenika i Matorkita, koja se svojom površinom i plodnošću

Kuće u
Podastinama –
pod stjenama

naročito ističe u odnosu na ostale uvale ovog područja.

Plodno pješčano i šljunčano tlo pogodovalo je uzgoju vinove loze i duhana, a otvaranjem pršutane »Pivac« možda se napokon zaustavi raseljavanja ovog sela, iako su njegovi brojni zaselci već odumrli. Ta sADBina je zadesila i Podastine, zaselak iz kojega započinje markirana staza do Sv. Mihovila. Do njega smo stigli tako što smo u Zavojanima, stotinjak metara iza ploče koja označava ulaz u mjesto, skrenuli lijevo oštros uzbrdo. Već nakon nekoliko stotina metara prestaje asfalt, pa smo automobil ostavili na proširenju s lijeve strane i seoskim se putem uputili između vinograda u kojima je u tijeku jematva grožđa.

Vidjevši okupljene obitelji iznova su mi navrle uspomene na djetinjstvo i na moje posjete ovim krajevima. S tog mjesta po prvi puta vidi-mo stazu što se vijugavo iznad sela uzdiže prema grebenu. Položaj sela jasno naznačuje podrijetlo njegova imena. A ono danas leži napušteno od svih. Iz dimnjaka njegovih ruševnih kuća već odavno nije izašao dim, a pojedine se kuće već i gube u mreži drače koja obavija kamen. To je sADBina koju poznaju mnoga zabiokovska sela.

Probijajući se kroz kupinu, koja je u ovom zaselku na nekoliko mjesta zapriječila stazu, uspinjemo se u klanac kroz koji su vrijedni ljudi ovoga kraja probili stazu kako bi na taj način osigurali vlastiti opstanak, jer bi bez nje brojni zaselci bili odsječeni od svijeta. Danas su duduše i oni napušteni, baš kao i Podastine. Uspinjući se ovom stazom čovjek lako dobiva sliku koliko je truda moralo biti uloženo u nju, pa čak i danas, kad je vjerojatno koriste tek rijetki lovci i planinari, izgleda iznimno čvrsto. Cijela je ova padina obrasla oskudnom vegetacijom, u kojoj prevladavaju grmolike vrste poput šmrike, zelenike, smrdljike i rašeljke s pokojim kržljavim stablom crnoga graba, maklena i crnog jasena.

Vidici iz snova

Od zaselka do grebena i napuštanja ove lijepе staze bilo nam je potrebno 50 minuta laganog hoda. S tog mjesta markirana staza mijenja smjer i kreće grebenom malo zapadnije prema samom vrhu. Putokaz na kamenu to jasno naznačuje, pa ga je teško previdjeti. Nastavak staze nije nimalo ugodan za hodanje, ali sve to i više nego nadoknađuju prekrasni

vidici. S primorske strane vide se obronci Rilića i Biokova, a u daljini Pelješac, Korčula i Hvar. Lijepi su i vidici na krševitu kontinentalnu stranu pod padinama Šibenika.

Jedini tračak života sa sjeverne strane sačuvan je u zaselku Bokšići, iz kojeg korijene vuče i naš nogometničar Alen Bokšić. Bokšići su smješteni u maloj kraškoj udolini s planinskom crnicom, između vapnenačkih grebena Sv. Mihovila i Velikog Šibenika, koji se pružaju dinarskim smjerom sjeverozapad – jugoistok.

Uskoro su se nad Šibenikom počeli skupljati prijeteći tmurni oblaci, što je još više ubrzalo moj korak, iako je teren zahtijevao povećan oprez. Od zadnjeg odvojka do vrha trebalo nam je sat vremena, što i nije puno s obzirom na izrazitu razvedenost ovoga kraškog grebena. Na grebenu treba biti vrlo oprezan kako se ne bi pomaknuo koji kamen pod nogom ili da se nogu ne nađe u nekoj od bezbrojnih škrapa.

No, sve se to brzo zaboravi kad se izade na vrh i dobije dar iz snova: vidici koji se ne zaboravljaju tako lako. Oduševljava vidik prema jugu i srednjodalmatinskim otočnim biserima,

prema zapadu i vršnom grebenu Biokova s dostojanstvenim Sv. Jurom, prema sjeveru i snijegom prekrivenim hercegovačkim gorostasima Čvrsnicom i Prenjom, ali i ne tako dalekim Imotskim s grotlima svoja dva dragulja, sve do onog pogleda prema istoku i Matokitom, te prostranim vrgorskim poljima iza njega. Sve je to razlog više da se ovaj vrh uzme u obzir prilikom sljedećeg širenja Hrvatske planinarske obilaznice. Tome će vjerojatno negodovati dio planinara iz sjevernijih krajeva Lijepe Naše, kao što su negodovali i prilikom proširenja HPO-a za Matokit i Kimet, ali je danas autocesta došla već u samo podnožje planine Šibenik, pa se o prometnoj izoliranosti više ne može govoriti. Planinarskih objekata zasad na Šibeniku nema, ali tko ne voli noćiti pod zvjezdama, može prenoći osigurati u hotelu u obližnjem Vrgorcu ili u nekoj od planinarskih kuća na susjednom Biokovu.

Šibenik je planina koja je predugo bila zaboravljena od svih, pa tako i od planinara – oduvijek u sjeni Biokova. Ipak, ona zaslužuje bar mali dio naše pozornosti koju poklanjamamo toj dinarskoj ljepotici.

Kapelskim planinarskim putom od Tuka do mora

Željko Kraljić i Ivica Richter

Svi planinari priželjkuju s vremena na vrijeme neki višednevni planinarski izlet. To je želja koja izvire dijelom iz ljubavi prema planinama i prirodi, dijelom iz težnje za pustolovinama koje dugujemo davnim vremenima djetinjstva i literaturi poput »Toma Sawyera i Huckelberryja Finna«. Tihe šumske staze, rijetko posjećeni obronci i usamljeni vrhovi – sve je to odmor od više ili manje bjesomučne egzistencijalne utrke. Čovjek planinar (*Homo planinarius?*) rješava taj problem povremenim bijegom od svakodnevne ludnice koju dobrohotno nazivamo »civilizacijom«, iako to više naliči na asfaltnu džunglu. Ostali hominidi (*Homo nonplaninarius ?*) teško razumiju zašto netko uprti teški ruksak, gubi se po planinama, znoji se i muči te na kraju spava na kojekakvim čudnim mjestima.

Želja da napravimo višednevni izlet negdje u Hrvatskoj javila nam se spontano nakon višegodišnjih odlazaka u inozemstvo i neuspjelog pokušaja da ponovimo planinarski pohod od Snježnika do Snežnika. Državna granica i administrativne poteškoće oko nje na žalost guraju taj planinarski put u zaborav, onemogućavajući nam tu nekad dragu avanturu.

Nekad nas je upravo želja za takvim događajima povezivala, nas naoko nespojive tipove, čovjeka koji voli gužvu i velike organizacije i mene, skromnog pisca ovih redaka, nesuđenog svjetioničara, izrazito nedruštvenog i uvijek sretno osamljenog u prirodi, daleko od ljudi. Stoga sam predlagao što veći odmak od »civilizacije« i kao zgodno rješenje činila se proljetna šetnja Kapelskim planinarskim putom. Tada, naime, tim putem ide izrazito malo planinara.

Uz poneki podatak s interneta lako smo osmislili plan puta. Nabavka dnevnika i karata

išla je brzo i na naše zadovoljstvo, za što valja pohvaliti članove PD-a »Kapela«, »Vihor« i »Bijele stijene«. Puno dobrih savjeta dali su nam Josip Colnar iz Rijeke i Stanislav Horaček iz Mrkoplja.

Krenuli smo iz Tuka rano, u sivo i vrlo hladno jutro, uz jak mraz koji je škripao pod nogama. Noć prije potpuno smo sami noćili u izvrsno uređenom i prostranom domu »Bijele stijene« u Tuku, gdje su nam bile na raspolaganju izuzetno komforne sobe, uredne sanitarije i kuhinja, tako da smo stekli dojam kako se ovaj dom usprkos odličnim mogućnostima ne cijeni dovoljno među našim planinarima.

Matić-poljana dočekala nas je prekrivena mrazom, spomenici poginulim partizanima svjetlucali su na jutarnjem suncu, a mi smo žestoko raspravljeni o tome koliko je uputno žuriti se na ovakvim pohodima. Namjeravali smo cijeli put do Klenovice proći u tri dana, no Colnar nam je preporučio barem pet dana, jer je to put na kojem se ima što vidjeti i valja se zadržavati i razgledati. Jasno, kasnije ćemo ponovo utvrditi da je »stari« uvijek u pravu, ali tad smo, opterećeni preteškim ruksacima i upitnim pomagalima (gitara), žustro propješaćili ravne dionice i uspeli se do zatvorene Jančarice.

Jančarica je kuća simpatičnog izgleda, s velikim »planinarskim srcem«, ali bez »zimske sobe«. Nadstrešnica pod kojom se očito odvijaju vesele društvene (neplaninarske) priredbe bila je dobra zamjena, pa smo poslije okrijepe brzo nastavili prema Bjelolasici. »Krov Gorskog kotara« prilično je strm, pa smo uz nepotrebno mučan uspon razmišljali o svojoj kondiciji, godinama, o smislu nekih pothvata u tim godinama i sličnim stvarima. Na kraju, planina nas je na-

gradila prekrasnim vidicima s vrha. Pečata za dnevnik doduše nije bilo, ali »dežurni« fotograf je to nadoknadio, raspoložen i nadahnut doista izvrsnim vidicima.

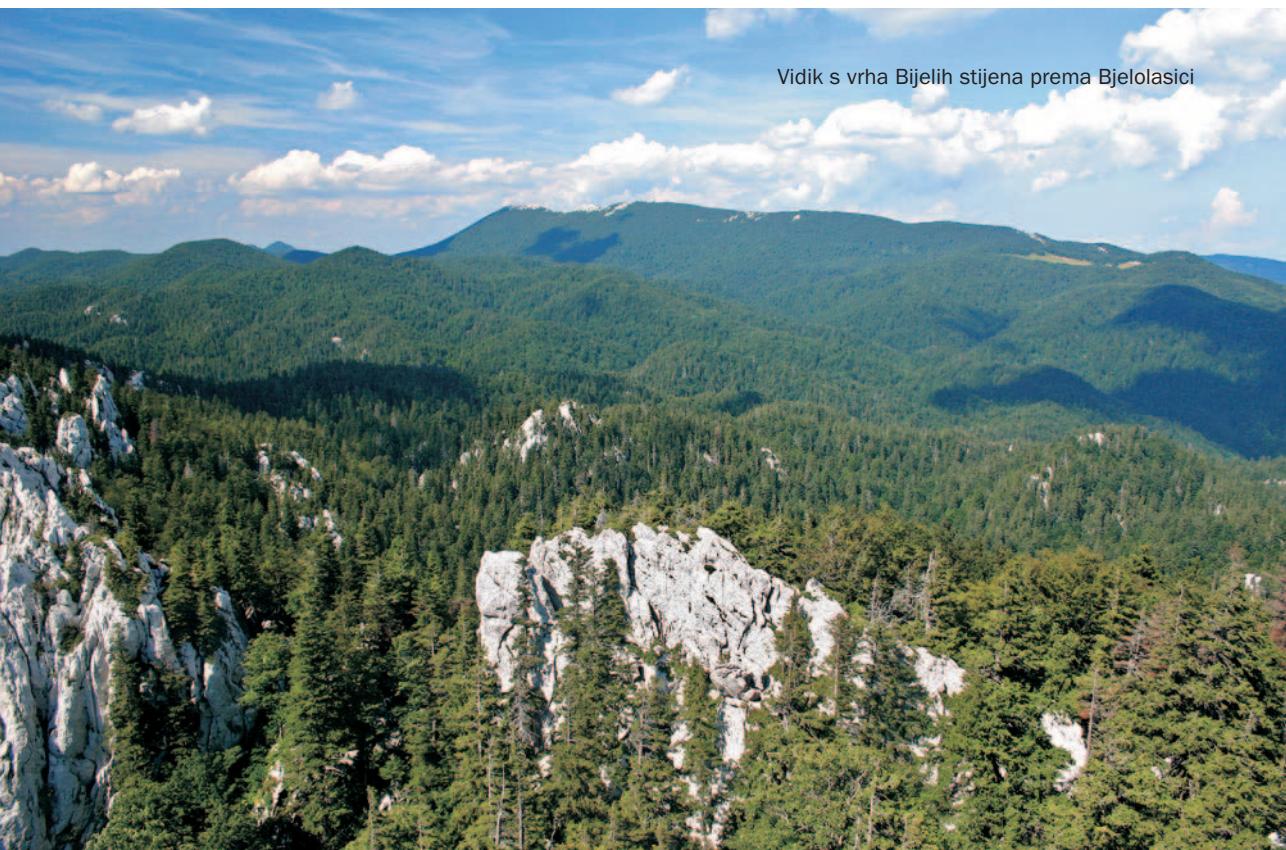
Sklonište »Jakob Mihelčić« bio nam je ugodan prostor za ručak. Usput se prisjećam što sam pročitao o nadlugaru Mihelčiću. Zaključujemo da je malo takvih ljudi dobilo priznanja za svoj doprinos u povijesti planinarstva, ali takva sudbina čeka vjerojatno, nažalost, i mnoge koji se danas vrijedno trude da sačuvaju naše hrvatske planinarske vrijednosti.

Upućujemo se dalje za markacijama prema Samarskim stijenama. Umorni smo, ali moramo dalje jer je naš cilj i prvo noćište Ratkovo sklonište. Odlično markiran put vodi kroz borovinu i u susret različitim kraškim oblicima, dok šuma obiluje proljetnim mirisima i pjevom ptica. Iako umorni, dobro raspoloženi stižemo do vrha Samarskih stijena, gdje opet uviđamo da nema odgovarajućeg pečata. Postoje žigovi GPP-a i MPP-a, ali kapelskog nema. Sigurni smo da to nije krivnja HPD-a »Kapela«, i poslije desetljeća provedenih u planinama ponovno si postavljamo isto pitanje: Što to

nagoni neke ljude da uništavaju ili odnose te pečate? Jesmo li zreli za »prave Europljane« koji svojim divljacima ugrađuju čelične spomen-pečate u stijene ili smo ipak sposobni cijeniti taj nečiji trud i ostaviti pečate tamo gdje trebaju biti. Nama koji smo ostarjeli ponašajući se drugačije teško je odgovoriti na to pitanje.

U Ratkovom skloništu sam prvi put. Oduševljen sam jer nalazimo udobnost kojoj se nismo nadali, a i samo sklonište je u svom prirodnom okolišu nezaboravan doživljaj. Toplina štednjaka i voda iz cisterne omogućila je da se okupamo i skuhamo obilnu večeru. Sklonište je vrlo uredno, dobro opskrbljeno ogrjevom, a nalazimo i mnogo hrane, kojoj smo i mi pridodali ponešto svojih zaliha, uvidjevši da treba olakšati ruksake. Tu su lijekovi za one kojima bi možda ustrebali, svjeće i još mnogo čega drugog. Čitamo upisnu knjigu, smijemo se onome što tamo vidimo, iako smatramo da nije vrijedno takve »uratke« posebno komentirati.

Dok se proljetna noć spušta na malu kotlinu između stijena, ispunja nas neko tiho zadovoljstvo koje daje smisao ovakvim pustolovinama. San nam jedino kvari neki mrzovoljni

Vidik s vrha Bijelih stijena prema Bjelolasici

Ratkovo sklonište u Samarskim stijenama

puh koji čitavu noć vrši inspekciju naših ruk-saka te puše i trči od kraja na kraj prostorije. »Doktor« gunda, spominje stanovitog domara na kojega ga ovaj nervozni bučni puh podsjeća i bezuspješno gađa puha nekim predmetima. Na kraju ustaje, da bi do jutra prošetao po šumi, a životinjica se, začudo, smiri odmah nakon toga. »Eto, kao i u životu, rješenja dolaze sama od sebe«, razmišljam dok se budim.

Nova zora donosi rastanak s Ratkovim skloništem, ali nas uvodi u dinamičnu pustolovinu Samarskih i Bijelih stijena. Prepuštamo se sigurno markiranom putu i na svakom koraku nekom novom dojmu, nekom novom prizoru od kojeg zastaje dah. Ubrzo stižemo do Ljuske, u kojoj utiskujemo pečat sa stijene, stojeći u nekom nemogućem položaju. Nije nam žao truda, vrijedi to svih poteškoća što smo ih doživjeli hodajući kroz taj razvedeni kraški krajolik. Povremeno gitara mog prijatelja slučajno udari u neku stijenu, otpuštajući bolno promukao zvuk, čini mi se poput bubenja u pogrebnoj povorci.

Razmišljam o prolaznosti i pitam se hoće li i taj dio Hrvatske doći »na bubanj« i postati

**Na Kapelskom planinarskom
putu najviše zadivljuje
činjenica da – u srcu
Hrvatske – tri dana možete
hodati a da ne prođete ni
kroz jedno selo i ne
susretnete nijednog čovjeka**

dijelom neke »tržišne utakmice«. Proteklih godina mnogo se hrvatskoga prodavalо, vlasnici naših vrijednosti i ljepota postaju stranci, pa se pitam hoće li jednom i ta nestvarna ljepota surove kraške prirode postati tuđom. Hoćemo li plaćati skupe ulaznice (po ugledu na svijet kojem težimo) da bismo vidjeli Vješticu, Amfiteatar, Prste, odmarali se na Natašinoj livadi, boravili možda u nekakvom Ratkovom adrenalskom zabavnom centru budućnosti? Sve je moguće, ali to će vjerojatno biti bez nas dvojice, na sreću.

U kući na Bijelim stijenama prima nas društvo simpatičnih mlađih planinara. Dok ručamo gledamo »Tarzana« naših godina kako postavlja solarne ćelije na krov, dok se mlađi uglavnom bave roštiljem i piju pivo. »Tako treba, to je u skladu s novim hrvatskim planinarskim odgojem« – gunda mrgodno sebi u bradu konzervativac i pokretač mnogih planinarskih škola s druge strane mog stola dok ručamo. On nije omiljen u svom društvu zbog svoje dosljednosti u raspoljeli poslova i dužnosti, a kako prijeti opasnost zbog njegova »otrovnog« javnog komentara, požurujem ručak i mi nestajemo ubrzo prema Velikoj Javornici.

Hodamo stazom kao po gradskom parku i sve izgleda pitomo u usporedbi sa Stijenama koje smo napustili. Ipak, valja nam požuriti jer želimo noćiti na Stalku ili, ako bude vremena, u Dulibi. Pod vrhom Javornice nalazimo staro napušteno sklonište koje je u jadnom stanju, kao i sklonište na Okruglici.

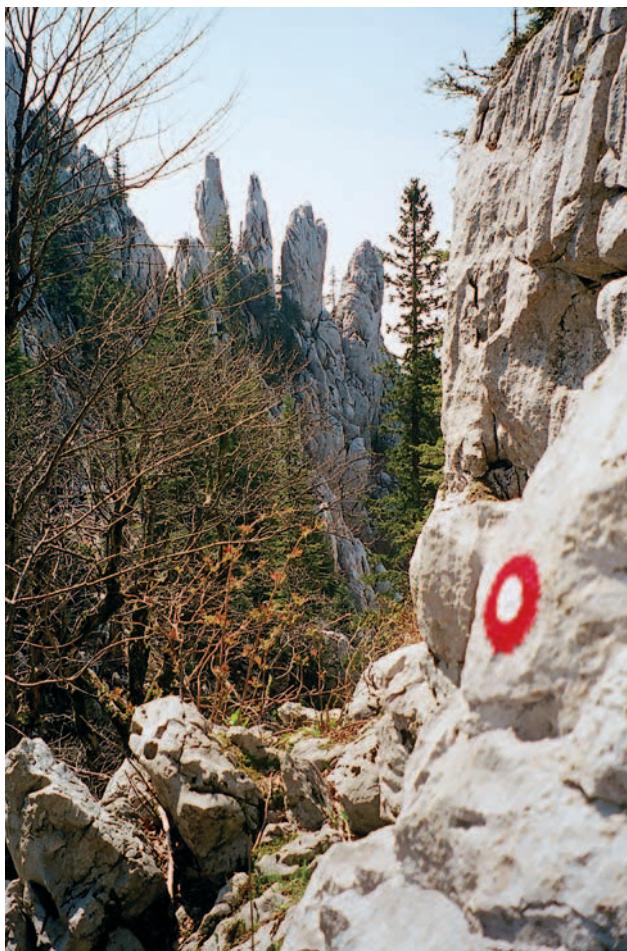
Poslije nekoliko ugodnih sati provedenih na silasku s Velike Javornice, konačno u sutor stižemo do kuće »Stalak« i otkrivamo da je kuća zatvorena, zapravo da se ne može ući u onaj dio koji pripada PD-u »Strilež«. Preostali, veći dio zgrade je otvoren i razoren. Obilazimo i čudimo se golemoj energiji koja je utrošena na uništavanje tako velike zgrade. Zaključujemo da su »vrijedni« razaratelji, kradljivci, ljudi koji vole ostavljati svoje znakove (biološke i ostale) trebali uložiti višemjesečni trud za ovakav »impresivan« rezultat.

Noć je i nema govora o dalnjem putu kroz šumu. Od planinara u kući na Bijelim stijenama saznali smo da staro sklonište u Dulibi nije upotrebljivo, tako nam ostaje samo jedno – prekid izleta. Mobitelom začudo ostvarujemo vezu s našom ekipom za izvlačenje te koji sat kasnije po mrklom mraku napuštamo to žalosno mjesto.

Točno sedam dana poslije, u sedam ujutro, ponovno krećemo s istog tog mjesta na zadnju etapu našeg puta. Gusta crnogorična šuma u kojoj dominiraju golemi borovi i smreke te mirisi buđenja proljeća liječe nas od loših dojmova, ali dojam kvari staro sklonište u Dulibi, puno gnjileži i truleži, bez vrata i poklopca na

cisterni. Podsjeća na staru prostitutku, punu crvenila na naboranim staračkim usnama. Ne spominjemo, ali oboje znamo da bi i to u nekoj drugoj državi izgledalo sasvim drugačije.

Sat zatim malo je bolji dojam u tzv. »Zelenoj kući«. Šumarska baraka nije baš neki reprezentativni planinarski objekt. Da postoji obvezatni pečat, kojeg naravno nema, utisnuli bismo ga i brzo nastavili bez duljeg zaustavljanja. Ipak tu zastajemo u čuđenju jer nam u susret stiže neobičan bradati mlađi čovjek s golemlim rukasom na leđima. Pozdravljamo se, sporazumijevamo se na engleskom i njemačkom jeziku (ali ova jezika jedva da govori) i tako shvaćamo da je riječ o čovjeku koji je doputovao čak iz daleke Litve, iz glavnog joj grada Vilniusa. Gost izdaleka prvo je ljudsko biće što smo ga sreli

Prsti u Bijelim stijenama

Pred planinarskom kućom »Stalak« – na pola Kapelskog planinarskog puta

ovih dana, on želi prema Bijelim stijenama, ili čak dalje prema Karlovcu, ako smo ga uspjeli razumjeti. Ima izvrsnu kartu i na njoj mu pokušavamo objasniti put i što ga čeka. Nije zabrinut na spomen višesatnog pješačenja, bitna mu je samo voda. Upućujemo ga u ono što znamo, stišćemo ruke u znak pozdrava i rastajemo se. Kad je otisao, mi smo se i dalje čudili tom susretu, na mjestu gdje očito iznimno rijetko dolaze i naši sunarodnjaci.

Uspon na Kolovratske stijene i pogled na njih stvara dojam potpune zabiti. Pod vrhom ostavljamo ruksake i uspinjemo se vidicima u susret. Komadić otoka Krka i zaljev Soline, Klimno i more sad prvi put vidimo iz ove perspektive. Na vrhu postoji telefonski signal, javljamo se svojima, a potom prepustamo savršenom prirodnom skladu, moru zelenila i tištine kakva postoji rijetko gdje u našim šumama, naravno, zahvaljujući odsustvu čovjeka. Ovdje se može sjediti i šutjeti satima i slušati samo izvorne glasove prirode, gotovo osjećati njezine boje.

Nemamo dovoljno vremena, barem ne onoliko koliko bismo željeli, pa krećemo dalje

prema Klenovici i Viništu. Usput doznajemo da nam prijatelji dolaze u susret, što nas raduje, ali prije toga susrećemo se sa skupinom Kapelaša, negdje na pola puta od Viništa do Kolovratskih stijena. Brojni su, zastaju da nas pozdrave, razmjenjujemo obavijesti i uobičajena pitanja. Na našu žalost, vodič nam uz osmjeh objašnjava kako pečat u Viništu nećemo dobiti jer ga je baš on jutros zaključao u gornjoj prostoriji kuće. S obzirom na naša dotadašnja iskustva čini nam se da ga je mogao ostaviti i u Zagrebu, ne bismo se ljutili.

Uz dobre želje rastajemo se sa zagrebačkim dečkima i curama na šumskom proplanku s kojeg se već vidi more. Njihov primjer potiče u nama pomisao kako bi bilo lijepo jednom ponoviti isti put, ali obrnutim smjerom. To navodno nitko ne radi, a jasno nam je i zašto. Ipak, mi ćemo to jednom učiniti, ako ni zbog čega drugog, onda zbog kuća i skloništa koja su postajala sve gora kako smo se približavali kraju puta; drugim riječima, obrnuto bilo sve bolje.

Na kraju, prije nego što smo oprali noge na morskoj plaži u Klenovici i utisnuli posljednji

»gostionički« pečat, svratili smo u kuću na Viništu. Ona već na prvi pogled odaje da ovamo netko dolazi; lijepa je i čista, dobro održavana.

Optimistično završavamo svoj put u gostionici, gdje čekamo ostatak društva koji će nas odvesti kući i svodimo neke zaključke. Oni bi u kratko bili sljedeći: oni koji žele prohodati ovu obilaznicu morali bi ponešto pročitati o novim trendovima u stranoj planinarskoj literaturi o kvalitetnoj i što laganijoj opremi, potom ne bi trebali potpuno vjerovati inače prilično dobro napisanom vodiču, poglavito o planinarskim skloništima i nekim kućama i, na kraju, predviđjeti mnogo više vremena za čitav put. Mnogo toga smo propustili zbog žurbe. Treba napomenuti da smo put poduzeli krajem travnja, u čemu su nam pomogle izvanredno topla zima i suho vrijeme, a inače je u to vrijeme cijeli put pod snijegom. Napomenuti treba da se ne treba oslanjati mnogo na mobitele jer su oni, osim na vrhovima, uglavnom neupotrebljivi. Posebno bih napomenuo da je dionica od planinarske kuće na Bijelim stijenama do novog skloništa u Dulibi prilično duga, a na njoj nema skloništa. Stalak vapi za nekakvim skloništem otvorenog tipa.

Kapelski planinarski put je svakako jedna od najzanimljivijih planinarskih obilaznica u Hrvatskoj i svakome je možemo preporučiti,

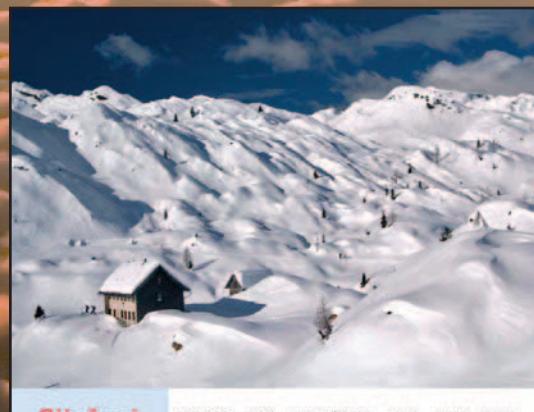

Planinarsko sklonište »Duliba« (»Zelena kuća«)

tim više što živimo u vremenu izmijenjenih vrijednosti i kriterija i što takve destinacije polako ali sigurno nestaju pred naletom surove politike profita i globalizacije. Samo je pitanje vremena do kada će Velika Kapela svemu tome odolijevati. Naši susjedi, koji u pravilu više cijene i bolje održavaju svoje planinarske objekte od nas, to najbolje vide i osjećaju posljednjih godina. Prema tome, valja nam iskoristiti ono što još imamo i cijeniti ono što je, u stvari, neprocjenjivo, kao što su područja poput Kapele.

Pogled na more kod Klenovice najljepša je nagrada za prijeđeni put

Siječanj

PONEDJELJAK	UTORAK	SRBIĆA	ČETVRTAK	PETAK	SUŠTA	MJESEC
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Velača vrha Lipa je planina u

Hrvatskoj. Na vrhu se nalazi

Jedinski Alpi.

**Hrvatski
pravoslavni sveti**
Kozarac 22
10600 Zagreb

2008.
110. obljetnica izdajanja i
100. godišnja sljedbenica

**6. 1. Pohod Zagorskim bregovitim putem, PD »Zagorske stene«,
Zabok. 7. 1. Tradicionalni zimski susret na Kleku, HPD »Dike«,
Ogulin. 14. 1. Tradicionalni pohod na Plit, PD »Plit«, Klanec. 15. 1.
Zimski susret na Velebitu, HPD »Velebit«, Šibenik. 19. 1. Vinogradarski
uzpon na Velebitu, PD »Strelci«, Crikvenica. 21. 1. Vinogradarski
pohod, HPD »Slunđev«, Mursko Središće. 22. 1. Zimski pohod na Lipu,
HPD »Lip«, Svetiye. 28. 1. Sunovratovo - Dan HPD »Sunovrat«,
HPD »Sunovrat«, Durđenovac.**

Kolovoz

PONEDJELJAK	UTORAK	SRBIĆA	ČETVRTAK	PETAK	SUŠTA	MJESEC
1	2	3				
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Velača vrha Lipa je planina u

Hrvatskoj. Na vrhu se nalazi

Jedinski Alpi.

**Hrvatski
pravoslavni sveti**
Kozarac 22
10600 Zagreb

2008.
110. obljetnica izdajanja i
100. godišnja sljedbenica

**6. 1. Pohod Zagorskim bregovitim putem, PD »Zagorske stene«,
Zabok. 7. 1. Tradicionalni zimski susret na Kleku, HPD »Dike«,
Ogulin. 14. 1. Tradicionalni pohod na Plit, PD »Plit«, Klanec. 15. 1.
Zimski susret na Velebitu, HPD »Velebit«, Šibenik. 19. 1. Vinogradarski
uzpon na Velebitu, PD »Strelci«, Crikvenica. 21. 1. Vinogradarski
pohod, HPD »Slunđev«, Mursko Središće. 22. 1. Zimski pohod na Lipu,
HPD »Lip«, Svetiye. 28. 1. Sunovratovo - Dan HPD »Sunovrat«,
HPD »Sunovrat«, Durđenovac.**

NARUČITE PLANINARSKI KALENDAR ZA 2008. GODINU!

Sredinom studenoga iz tiska izlazi atraktivni zidni kalendar HPS-a za 2008. godinu sa slikama iz hrvatskih i inozemnih planina, među kojima i slikama Prve hrvatske ženske alpinističke ekspedicije na Cho Oyu.

Uz slike iz planina u njemu je objavljen pregled svih značajnijih akcija u sljedećoj godini i najnoviji adresar članica HPS-a. Format kalendara je 48 × 33 cm, a kao i prijašnjih godina, tvrda poštanska omotnica štiti ga od oštećenja na putu do naručitelja.

Cijena kalendara je 35 kuna, a za narudžbe od 10 i više primjeraka preko planinarskih društava odobrava se popust od 20% (u društvu se sastavi popis i narudžbom društva naručuje se određeni broj kalendara, a HPS društvu potom šalje račun). U narudžbi (telefonskoj, faksom, poštom ili putem e-maila) treba naglasiti hoće li se kalendar izravno preuzeti u Uredu HPS-a ili ga treba slati poštom, a u tom slučaju u račun će biti uključeni i pripadajući poštanski troškovi.

Informacije i narudžbe
HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb
tel./fax 01/48-24-142
tel. 01/48-23-624
e-mail: hps@plsavez.hr

Planino, osvojila si me!

Zoran Debelić, Zadar

Tvoja svjetlost, kao i moja, lutale su i ti si postala planina, a ja tijelo u kojem još tinja plamičak koji me vodi k tebi. Teško bih ti mogao izreći godine jer ti si bila, jesi i bitćeš. Ja u tebi i ti u meni.

Gledao sam te iz magličastih jutara dok sam veslao prema pučini, gordu, ponekad jasnu i uspavanu, a onda okrunjenu niskim oblacima poput oreola kojima te bura ukrasila.

»Ćaća, nevrime će?!« »Ma neće, to ti je velebitska kapa. Lipo će bit vrime. Veslaj ti, samo veslaj.« A ti si se gibala poput neke čarobne plesačice na malim valovima koje je radila naša barka sijekući mirno morsko zrcalo.

Ispod nas dubine kroz koje se probijala jutarnja svjetlost i tamo duboko neki drugačiji krajolici, puni mistike i božanskog mira i sklada. Planina u moru, more u planini i to krhko zrcalo u koje zaranjaju moja vesla u skladnoj glazbi jedinstvene mantere.

Nikada nisam ni pomislio da bi me planina privukla, mene bosonogog dječačića koji ju je promatrao sa strahopoštovanjem. Od malena sam bio okružen prirodom i uživao u njoj radujući se njenom bogatstvu majčinske nježnosti i kad sam napustio otok nekako sam je nosio u sebi. Hrabišla me i davala snagu, pozivajući me svojim glasom da joj se vratim, da je ne zaboravim. Životni su se krajolici mijenjali, ali ona je uvijek prizivala u svoja njedra, nudeći lijekove za sve tegobe i hraneći me svojom majčinskom dobrotom.

Divna je ta naša uzajamna ljubav. I onda sam se usudio krenuti ususret srcu koje se duboko otvorilo. Postao sam dio bila, dio snage koja me opčinila i uznemirila, noseći me poput lista niz planinski potok. Izgubio sam oslonac, a bio sam siguran, nestajao sam, a opet nikad nisam bio stvarniji, zrnce i kovitlac prašine, nošen vjetrom, nošen krilima nepoznate ptice...

ZORAN DEBELIĆ

Danima poslije kad bih zatvorio oči u mirnom kutku svog doma, prisjećao sam se tog snažnog doživljaja, otkrivajući tisuće novih momenata iz tog prvog susreta s planinom.

Otkrio sam ljude koji su dolazili iz planine ispunjeni njenom snažnom ljepotom. Gledajući slike koje su snimili i odraz na njihovim licima, shvatio sam da se događa nešto meni nerazumljivo, izazovno lijepo. Opirali su se kad sam ih molio da me povedu sa sobom. Navodili su svoje razloge, ali nisu znali da je planina u meni kao i more koje oplahuje moj rodni kraj.

Usljedio je prvi poziv u planinu. Toliko sam bio iznenaden da nisam bio svjestan što se događa dok nisam počeo promišljati što sve moram poduzeti za odlazak. Noć preda mnom bila je duga i gotovo nisam spavao. Toliko pitanja, toliko zagonetki.

Jutro je konačno stiglo. U autu prijatelji planinari. Glazba i široke ceste put Velebita. Sve to neotkriveno prostranstvo upijam pogledom preko ravnice išarane samotnim stablima. U meni srce lupa i hoće izaći prigrlniti to nepoznato.

Izlazimo i zadrhtim na svježem zraku. Inje se srebreni na jutarnjem suncu. Zbunjen sam ljepotom i izazovom. Krenuli smo. Pratim korake iskusnih planinara. Uspon je nagao i nisam pripremljen. Zamaram se brže nego što sam očekivao. Ubrzano disanje i lupanje srca, zastajemo. Netko je primijetio da sam bliјed. »Slabo ti je!« A ja samo što se ne srušim. Oblio me hladan znoj. Što ću sad? Iznevjerio sam sebe, njih, planinu. Zlo mi je. Voda. Hvatom se za kutiju s kolačima koju mi je moja draga pripremila. Nekako dolazim sebi. Oni pričaju kako se treba prilagoditi planini. Uskladiti disanje s koracima.

Zastati. Smiriti srce. Uzeti nešto slano, nešto slatko. Molitva. Da, molitva. Polako, u molitvi, krećem. Tražim svoj ritam. Odjednom sve postaje lakše. Misli se smiruju. Nestaju u mirisu bilja, zvuku koraka koji stvaraju neku novu glazbu kako stopala dodiruju kamen, lome neku nedavno skršenu suhu grančicu. Izlazim iz sebe i dah mi se stapa s povjetarcem koji mi miluje tijelo. Potim se i kapljice znoja padaju po kamenoj čaroliji, krtoj, presušenoj zemlji. Nestajem da bih se stopio s krajolikom.

ZORAN DEBELIĆ

Iz praha sam nastao, u prah se pretvaram. Nema me, a opet sam posvuda. Titram u krošnji stabla, lebdim nebom slobodom ptice koja leti svoj prvi let. Sve je u jednom i jedno je u svemu. Lagan sam i nestvaran i svaki korak ka nekom meni nepoznatom mjestu oslobađa iz mene sreću koja je čučala u dubinama, čekajući poput vode da nađe svoj put, kako bi natopila nasušenu dušu, sjeme koje je dugo čekalo i sada ponovno niče, budi se i počinje svoj ponovni ciklus do oplodivanja i sazrijevanja. Hvala ti, planino, što me oploduješ i blagoslivljaš tim novim bićem u meni. Zaplakao sam radosno rađajući se u sebi.

Milostiv je, doista milostiv i hvalim ga kao i ove moje anđele čuvare, koji me prate na ovom putu. Hvalim te, čovječe iz davnine, koji si me vratio svom utabanom putu, kojim si iz dana u dan koračao, živeći i ne sluteći da ćemo mi ovuda koračati hraneći dušu i tijelo. Tebi je to bio život, a eto i nama, djeci iz grada, ovo je jedan od života. Svaki kamen koji si čuvajući svoje stado postavio tako da naše noge nađu lakši put do vrijednosti koje smo zaboravili da imamo u sebi. Hvala ti, dragi čovječe.

Prilazimo tako kućici i torovima u koje si unio toliko sebe, dirljivom ljepotom i nesvesno ljubavlju unoseći snagu koja nam se, eto, vraća kao poklon. Znaj da tvoje ruke žuljne i znoj nisu uzaludno blagoslovljene. Tvoj dobar duh ostao je tu da nam pruži dobrodošlicu majčinskog zagrljaja, nahranu nas gladne i žedne. Hodajući tako tvojim stopama stigli smo u tvoj dom kao izgubljena dječica. Volio bih da znaš koliko si nam toga podario, o dobri čovječe planine, i da možeš u miru odmoriti svoju dušu, šibanu burom, natopljenu kišama i prženu suncem. Znaj da, uronjeni u blagoslovljeni prostor, prepoznajemo mjesta gdje si prvi put osjetio nježnu ljubav. Tvoje jasne misli razasute po onom kršu, naše misli, pjesma koju razasipa povjetarac, naša pjesma, miris tvog znoja, naš miris, koraci, koraci... Sve se stapa u jedno.

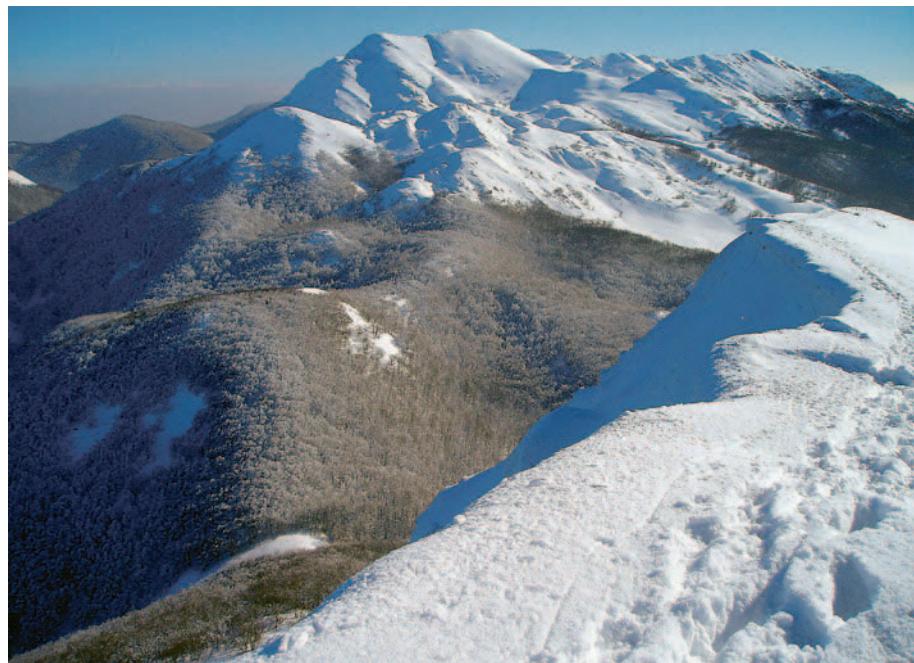
Skidamo s leđa teret na koji smo već i zaboravili. Izvlačimo hranu i presvlačimo se. Vani se čuje lomljenje suhih grana, miris drva opet probuđenog za novu žrtvu. Vatra se polako budi iz malenih plamičaka. Već sam gotovo i zaboravio tu sreću vatre, miris dima i pucketanje iz peći. Ispijam vodu iz bunara ispunjenog nedavno palom kišnicom. Malo se govori. Blagoslovljen mir obitelji koja se sada, obnov-

ljeni mirisima, okuplja oko hrane koju je pripremila ruka puna ljubavi. Sve je tako dobro, ukusno, slasno, novo. Mirisi se šire pročišćenim nosnicama i svaki zalogaj budi snažna čula.

Koliba je ispunjena blagom svjetlošću koja ulazi kroz malena vrata, vrata koja su nas primila u naš novi dom. Uronjeni u mir, odmaramo na ležajima. Čuje se disanje, vjetrić u susjednoj krošnji, vatra u peći. Mir je prekrio sve, poput svilene koprene. Volio bih zaspati da nadoknadim neprospavanu noć, ali sve je tako predragocjeno i upijam svaki trenutak. Poput tek rođena djeteta osluškujem i ogledavam se čudeći se tom novom svijetu u kojem sam već nekada živio, zaboravio ga i, eto, opet ga živim.

Nisam ni slutio da će moj povratak iz planine biti neizrečena molitva za ponovni susret sa zagubljenim dječakom u sebi. Pokrenulo se poput lavine u meni i otvorilo gotovo zaboravljeni. Ponovno postojim preporođen.

Spuštajući se niz kamenu stazu, zahvalio sam se na velikoj milosti kojom sam bio blagoslovljen, planini koja me je primila u svoja njedra, dobrim ljudima koji su me doveli do nje i mojoj dragoj životnoj prijateljici, koja je prepoznala sve to dobro što se u meni događalo.

Zima na
velebitskom
vršnom
grebenu iznad
Paklenice

Mali Bat u
području
Crnopca

S malim odmakom otvorila su se mnoga razmišljanja i nada da će se opet vratiti u zagrljaj planine. Nisam ni slutio blagodati koje mi je priroda nudila. Ta, to je sve bilo tu cijelo ovo vrijeme, a ja žedan lutam pustinjom kraj tog čarobnog izvora. Oprezno sada, moja presušena dušo, našla si jedan od izvora i pazi kako piješ te milodare! Natopi svoje nepce, ali se ne opij i ostavi drugima da utaže svoju žed!

Ljudi gradskih lica, oni koje sam susretao svaki dan, osjetili su promjenu na meni. Hodao sam uspravno kao da sam skinuo sa sebe dugoljetni teret. Ozaren poput majke koja ugleda svoje novorođeno dijete. Svi su mi problemi bili rješivi ili me nisu pritiskali svojom uobičajenom težinom. Pjevalo sam u sebi neku pjesmu koja me je susrela u lepršavoj mladosti. Mudri su izrekli mnoge misli i sad mi je bilo jasno da su i oni susreli to jedinstvo ljubavi.

Danima sam obitavao u tom neobičnom stanju i sama pomisao na planinu snažila me i ulijevala nadu u ponovni susret.

Nije lako krenuti, jer sam se ne bih usudio. Čekao sam poziv. Vrebao priliku. I, eto, jednog subotnjeg jutra, prijatelj me pozvao. Nisam mogao vjerovati. Bilo je nenadano i odjeknulo je snažno u mom srcu. Krenuli smo noseći

staklo za popravak okna na skloništu. Ma, nosio bih ja bilo što samo da ponovno susretjem sebe u planini.

Lagano smo krenuli puteljkom i zašli u šumu. Noć je obećavala svjetlost punog mjeseca. Ni slutio nisam što me očekuje, ali znao sam da ne može biti loše. Kad ono, ludilo! Drvena koliba koja može primiti desetak planinara stajala je na hridi s pogledom prema razigranim kukovima i hrptima Crnopca. Iz stijena, neočekivanom snagom, izranjala su stabla, tvoreći neobičnu harmoniju zelenila svih nijansi i kišom i burom ispranog bijelog kamena. Mjesec je razasuo svu ljepotu svoje svjetlosti, dajući prostoru svečani ugodaj dirljivog sjaja. Tišina je bila tako stvarna, a svaki šum imao je svoj začudni život.

Topla noć punog mjeseca pred nama. Srce mi je lupalo prepuno svega tog dobra.

No, vatra se treba zapaliti kako bi život bio još ispunjeniji. Pećica nam je zadavala probleme jer je dimnjak bio prenisko postavljen. Kućica se ispunila dimom i jedva smo je provjetrili. Eto već prvog srkljaja čaja i poneki zaloga. Nema suvišnih riječi, ljepota nas je preuzela i utonuli smo svatko u svoj svijet misli. Poželio sam podijeliti taj trenutak sa svim

dobrim ljudima, da budu barem na tren ovako ispunjeni ovom ljepotom.

Noć je odmicala, a ja nisam mogao usnuti, premda bi mi godilo da se naspavam. Izlazio sam često ispred kolibe zamotan u toplu deku i sjedio pred čarolijom noći. Iz dubine planine stizali su šumovi koji su se ispreplitali s otkucajima mojeg srca. Osjećao sam svoje tijelo punoćom koju davno nisam iskusio.

Moj duh hvatao je duh planine. Nisam bio sam. Nisam se osjećao sam iako sam bio u utrobi nepoznatog mi svijeta. Jedva sam dočekao svitanje, uzbuden poput djece koja čekaju poklone ispod jelke na božićno jutro. Bog mi je podario toliko radosti i bio sam sretan što je mogu primiti.

Kapljice rose zablistale su na jutarnjoj svjetlosti. U dubinama pjev ptica. Jedna je sjenica cvrkućući doletjela tik do mene i zapjevala radosnu budnicu, obletjela kućicu, još jednom zapjevala i odletjela i dio mog srca budio je voljenu koja je pomalo zabrinuta još snivala u našem gradskom domu. Oh, da samo zna koliko sam sretan, bila bi ispunjena radošću, jer ona je ovo meni i poželjela. Njezina potpora u mojojem planinarenju gotovo je dirljiva i podsjeća me na brigu moje majke... »Ajde, sinko, ajde i Bog te blagoslovio«, prekrižila bi me i poljubila u čelo. Divota. Čitav svemir se raduje. Nije bez razloga što mnogi nazivi u planini nose imena žena, baka, čobanki. Tih zagonetnih bića, mudrih i nježnih, topnih i odmjereneh. Od njih odlazimo i njima se vraćamo nekim posebnim znakovima.

Sunce je sad već sipalo svoju meku svjetlost i ponovo oživljavalo unutrašnjost kolibe podignute vrijednim rukama strastvenih planinara. Hvala vam, od srca hvala!

Oživljavam vatru da bih pristavio vodu za kavu. Miris drva koje zahvaćaju plamičci polako se širi kolibom, a u njem njedrima odmara se moj priatelj. Blago meni... Ča da je lipo... Čujem dremuckav glas. Da lipo! Ispijanje kave punog mirisa i okusa, pogled kroz okno na planinu, koja se iz trena u tren mijenja kao neka pozornica na kojoj se skladno odvija igrokaz.

Nebom leti ptica u širokim krugovima. Njoj kavica nije trebala. Poletjeh i ja s njom i gledam odozgo svu tu raznolikost krajolika.

Nakon nekoliko zalogaja donosimo svježu vodu, prikupljamo drva, suhe grane koje polako slažemo za sljedeće planinare. Kad si u sklopu, uvijek možeš nešto popraviti ili napraviti, očistiti. Mi smo odlučili nadopuniti plato kamenjem, da bi bilo više prostora za kretanje ispred kolibe. Zatim smo krenuli u traženje grana za izradu klupe, koju smo postavili ispred kolibe kako bi se moglo odmarajući promatrati to veličanstvo krajolika. Koliko radosti u kreiranju nečeg tako lijepog: klupe. Odabiranje oblih grana, mjerjenje, miris otpiljenih komada drva te slaganje klupice.

U daljinu veseli glasovi. Evo, stižu planinari. Grupica razdragane djece i njihovi roditelji, prijatelji na zajedničkom druženju, izletu u planinu. Kakva idila! Znatiželjni malci htjeli su sudjelovati u gradnji, te smo ih odmah organizirali, dok su odrasli prionuli pripremi vatre na ognjištu izvan kolibe. Gradelada. Prionuo sam i ja kuhanju, uz pomoć planinarke koja je sjeckala komadiće slanine i kobasica. Skuhali smo grah od svega i svačega, a s gradela je stigao pokoj ukusan zalogaj. Svi su uživali u tom kreativnom zajedništvu. Jedan me je pozvao u šetnju do vrha Crnopca, koji se doimao blizu, ali me moj priatelj upozorio da to ipak nije tako, što sam u kasnijim pohodima itekako shvatio.

Izazov je bio velik, ali odolio sam i tu je počelo moje prvo razmišljanje o kompleksnosti odlaska u planinu i nekim pravilima koja ocrtavaju svakodnevni život. Shvatio sam koliko je bitno poštovati poziv i plan vodiča. On je sad bio moj kapetan i kormilar. Iako je mladi, njegovo iskustvo u planini i mudrost kojom ga je ona oplemenila dali su mi sigurnost i poštovanje. Bio sam pomalo ponosan na prvoj lekciji i upijao sve to nepisano bogatstvo korisnih savjeta.

Pospremili smo kolibu, ostavili drva i vode, tih se oprostili s tom ljepotom i ispunjeni snagom planine krenuli u sutan. Još jednom me oplodila i sada nosim to naše dijete u dubini svog bića. Vratit će ti se ja, planino, ljubavi moja, i za sada ti hvala.

Danima, tjednima vraćale su se slike, detalji, pročišćeni, položeni u moju dubinu. Kao u neki bunar iz kojeg bih povremeno

grabio vodu sjećanja da bih preživio svakodnevnicu. Sve je manje vode bilo u bunaru i trebalo ga je napuniti svježom.

Zima se približavala, a ja sam s čežnjom gledao u velebitska prostranstva, pogledom upijao začudne zapise s fotografijama koje su donosili planinari s planine. Žudnja je jačala do боли. Kako krenuti, s kim i kuda? Neizvjesnost i nespokoj. Odahnuo sam kad me prijatelj ponovno pozvao i, ne znajući kamo idemo, dršćući uzbuden, prihvatio sam poziv.

Bura je puhalo sragom diva. Prolazili smo planinom nailazeći na mirila, te čudne sakralne spomenike, preostale iz tradicije ljudi koji su svoje umrle, prenoseći ih iz svojih nastambi prema groblju, polagali na kamene ploče, stavljajući kamen na uzglavlje i kod stopala. Bilo je to pomirenje između neba i zemlje, oprštanje i otpuštanje grijeha. Duša se tu posebno odvajala od tijela, utapajući se u tlo po kojem su hodajući živjeli svoj prebogati život. Mjesta su to začudne energije jer govore o ljudima koji su na ovim prostorima živjeli rijetkom punoćom. Nama su ostavili bogatstvo poruka koje iščitavamo na svoj način.

Skrećemo preko livada posutih kamenjem do prvog suhozida, pa koritom presušenog potoka koji zaživi svakom jačom kišom, noseći lišće i škrtu crvenu zemlju.

Zastajemo i slijedi odmor. Noć se polako srušta i pripremamo se za uspon uz svjetiljke. Pahulje snijega nošene burom plešu ples vilenjaka. Pred nama je put, meni nov i nepredvidljiv. Dobro sam se opremio, ali još uvijek nisam naučio neke pametne sitnice o boravku i kretanju u planini. Hladni udari bure šibaju mi oznojeno lice. Presvlačim potom otežale majice. Teško mi je, udišem hladan zrak. Noć čini kretanje dužim.

Zastajemo. Kratak odmor. Osjećenje, pa polako naprijed. Pod teretom i laganim usponom srce lupa. Osjetim ga u ušima, na čelu. Pomislih: »Što ovo meni treba?« Moj suputnik mi povremeno pruži koju riječ utjehe, a onda bura preuzeće svoj bal bacajući me poput lišća. Iz zavjetrine puta uzlete preplaštene ptice. Noć je duboka, a put vijuga i vijuga penjući se, sad blago, sad strmije.

Napuštena nastamba kraj staze. Ohrabren, pomislih: »To je to«, ali ne zadugo. Tu su davno

živjeli neki ljudi. Da, živjeli. U mislima na njih ostatak puta bio mi je lakše podnošljiv. Oni su tu živjeli, rađali se, radili, umirali i ovo što ja sad prolazim njima je bio nezamjetljiv trenutak življenja. Načičkani uz vetricu, čekali bi da se nebo smiluje i da krenu u svakodnevni trudbenički život. Netko izvesti stoku, netko oko zemlje, priskrbiti vodu, drva, ispeći kruh, nahraniti novorodenče. Bože, koliko ljepote!

Ne usudim se pitati koliko još do našeg skloništa, ali slutim da je blizu, jer smo stigli na zaravan na čijem dnu je koliba. Sad je lako. Još malo i stići ćemo pod krov. Snijegom pokrivena livada otvorenija je buri koja se zalijetala na nas. U kućici nikoga. Ledeno je, ali mi smo još topli od kretanja. Vatra, brzo, vatra. Pa onda presvlačenje i sve muke prodoše... Kao preporođeni ispijamo prve gutljaje (srkaje) čaja koji grije i vraća život toplinom. Bura i snijeg vani luduju, a limovi na krovu poput limene glazbe čine trenutak dramatičnim. Na trenutak bi se činilo kao da će vjetar otpuhati sklonište i nas, ali hrana na stolu, osvijetljena škrtom svjetlošću svijeća, vatra u peći i toplina suprotstavljalji su se toj ljupkoj grubosti zahuktale noći.

Uvukao sam se u vreću kao u čahuru. Osluškivao sam nalete bure i već predviđao njezine snažne udarce. Puhovi, ti mali domaćini koji su se veselili našem dolasku znajući da će i

za njih biti koji zalogaj, počeli su svoju noćnu šetnju. Noć je plovila na krilima bure. Povremeno sam izlazio u sleđenu bijelu noć. Jedva sam dočekao jutro, nestrpljivo zureći u prvu svjetlost koja je nagoviještala izlazak sunca.

Prizor kroz okno bio je bajkovit. Ružičasta svjetlost otkrivala mi je ono što noću nisam mogao primijetiti. Bura se malo stišala. Zaledena priroda pokazala je svoje lice, koje sam video samo u filmovima. Zaleden snijeg pucketao je pod mojim nogama dok sam istraživao bližu okolicu. Ispunjen ljepotom, vratio sam se i privratio vodu za kavu. Moj se prijatelj i dalje mazno vropoljio u svojoj vreći, škiljeći pogledao prema prozoru i ponovno se prepustio toplini svog ležaja. Kavica je pristavljena i miris ga je ponukao da se oglasi.

Nakon doručka, krenuli smo laganom šetnjom do kapelice sv. Ante kroz zaledeni krajoblik. Sunce je škrto bacalo svoje zrake čineći začudne efekte, lomeći se kroz inje i led. Kapelica koju je uredio isti entuzijast koji je obnovio ovo sklonište sretno je urešena u krajoliku i djeluje kao da ju je sama priroda svojim djelovanjem ukrasila. Kip sv. Ante, oltar, škropionica... Sve je tako skladno i prirodno.

Nakon jutarnje planinarske mise krenuli smo do Čučavca. Kamen koji se odronio i zastao na hrptu stoji gotovo nevjerojatnom

ljepotom, poput istinske skulpture. Pogled na Stap, Stapinu, Široki i Debeli kuk, na svu tu začudnu ljepotu. Sve je zaledeno i začarano. Na golinim stablima bura je istkala ledene čipke. Kroz kukove se lome oblaci viline kose. Ledena kraljica, nošena nebeskim kočijama, posipa krajolik pahuljama snijega. Jugoistok je osunčan, a sjeverozapad dramatično siv.

Oprezno se spuštamo snježnim padinama prema kućici iz cijeg dimnjaka vijori dim koji bura lomi i brzo nestaje. Još nas jednom obuzima toplina doma. Malo čaja, pa nešto za prigristi i polako spremanje drva za sljedeće sretnike.

U daljinu čujemo glasove. Nismo sami. Stiže dvoje planinara. Pozdravljamo se uz niz uobičajenih pitanja i odgovora. Oni sretni što je vatra već ugrijala sklonište, a mi pomalo sjetni što je ranac spreman za put. Imali su dobru opremu, a i štapove. Objasnio mi je da bez njih ne bi mogao u planinu. Odluka je pala. Čim se vratim, kupit ću par, a dobio sam i ideju što ću pokloniti za Božić mom planinarskom vodiču.

Krenuli smo i dan pred nama bio je vedar i buran. Silazak mi je bio puno lakši. Priviknuo sam se na sebe i planinu. Sad sam video predjele koje mi je skrivala noć uspona. Na raskrižju smo odabrali put prema Zagonu. Tamo žive ljudi, rekao mi je moj guru. Sjetio sam se fotografije koju mi je pokazao u gradu. Mislio sam da je fotomontaža, jer je čovjak na slici izgledao posebno. Čuo sam priče zadržanih planinara o tim domaćinima i, eto, krećemo im ususret. U Zagonu nas je dočekao mršavi čovjak metalnoga glasa i pozvao da se ugrijemo u njegovoj izbi. Bila je to mala prostorija, uredna i opremljena peći, krevetom i stolićem. Dok se kuhala kava, pristiglo je još dvoje ljudi, žena i muškarac.

Na njihovim licima život je iscrtao svoje priče. Blagi, pomalo sramežljiv pogled govorio je i više od riječi. Planina ne traži suvišne riječi, već nužne, jasne, iskrene i mudre. Slušao sam pozorno kako ne bih izrekao nekakvu neprikladnu riječ. Na trenutak sam se vratio u djetinjstvo. Kao grozdovi djece okupili bismo se oko peći kad bismo za velikih bura ostali bez struje. Moji bi pričali priče iz davnina, a kroz mali otvor na peći vatra bi isijavala svjetlost koja se neobično igrala po stropu male kuhinje. Sjetio

sam se komadića crnog kruha kojeg bih pritisnuo na peć da se zagrije i dobije prženu koricu i suhih smokava iz škrinje, čiji se slatki okus miješao s mirisom lоворova lišća. Teško nam je bilo poslije tih zajedničkih večeri uputiti se u hladne sobe, kao što mi je sada bilo pomalo tužno krenuti od ovih ljudi koji su me vratili u zaboravljeno djetinjstvo. Hvala vam, dobri ljudi, što živate svoj život i što ste podijelili s nama ovaj trenutak.

Ostavljamo namirnice koje nama u gradu obilato stoje na policama prepunih dućana. Muškarac me je nježno dodirnuo rukom kad sam mu pružio čokoladu i kekse. Bojao sam se da ih ne povrijedim, ali darovi su primljeni s mnogo ljubavi, kao što su i ponuđeni.

Bura je i dalje šibala i nosila nas niz pute-ljak koji se strmo spuštao u Ljubotić. Ponovno u kolima, bez riječi, bez komentara, umorni i sretni, ispunjeni snagom i divljenjem. Hvala ti, moj prijatelju!

Sad mi je već postalo jasno da moji odlasci u planinu nisu samo znatiželja jednog otočanina već povratak u neko zaboravljeno biće koje se sada naglo probudilo. Nisam ni slutio da ću kad popijem vode iz tog vrela ostati začaran i htjeti piti iz njega sve češće, zaranjući u njegove dubine. »Bako, gdje izvire ovaj potok?« »A, sinko, kreni uz potok i sam ćeš ga naći: kreni i put će ti se ukazati.«

Svaki odlazak u planinu otkriva mi je nove prostore duše. Postalo mi je lakše sagledati misli, ljudе i probleme. Božansko djelanje prirode otvara u meni nove prostore. Nakon kratkog boravka i prilagodbe otpuštaju se misli i lagano prelazim na drugu, tihu stranu, gubeći oštре konture stvarnosti. U tom polusnu izviru slike i osjećaji, nježno i protočno. Meditacija koja oslobađa potisnute situacije i razvezuje zamršene čvorove koje je život zapleo u nama. Sve se nekako stapa u sklad. Sve postaje jasnije i razgovjetnije. Nestajem da bih se ponovno rodio, osvježen i potpuniji.

Tek zvuk koraka, lupkanje opreme ili ubrzano disanje upozorava na moje prisustvo. Šutke, u molitvi, pogledom prelazim začudnim krajolicima, razasut posvuda, poput prašine. U svakom sam kamenu, biljci, ptici, povjetarcu!

Draži je nama naš Vagon

Jasna Žagar, Sesvete

Jeste li se ikada zapitali kakve je sve dogodovštine zabilježio u svom životu jedan stari željeznički teretni G-vagon? Što li je sve radio i kakvim li je sve svrhama služio? I gdje je dočekao zaslужenu mirovinu? Kao kakvo odlagalište, muzejski izložak ili planinarsko sklonište?

Sa stručne točke gledanja zatvoreni vagoni, odnosno vagoni serije G ili sasvim točno rečeno vagoni obične izvedbe s najmanje osam otvora za provjetravanje, namijenjeni su prijevozu komadne robe, paletiziranih stvari, živih životinja, prehrambenih proizvoda i drugih stvari koje moraju biti zaštićene od atmosferskih utjecaja. Zatvoreni vagoni serije G mogu imati dvije ili četiri osovine, korisnu duljinu 9 do 18 metara, nosivost 25 do 60 tona, biti »teški« i do 22500 kilograma i pri tome juriti do 100 kilometara na sat. To da su obične izvedbe znači da nemaju npr. pomican krov, spušten pod ili podešavanje temperature.

I tako nakon tisuća pretrčanih kilometara i još više tisuća tona prevezенog tereta jedan je takav stari drveni G-vagon umirovljen pa na

obroncima Varaždinsko-topličkog gorja staračke dane provodi kao planinarsko sklonište. Davne 1980. otkupilo ga je varaždinsko planinarsko društvo »Dugi vrh« u suradnji s varaždinskim i zagrebačkim planinarama po knjigovodstvenoj cijeni. Dopremljen je na željezničku stanicu Tužno, gdje su mu željezničari odvojili podvozje od gornjeg dijela. Vagon su vojska i poduzetnici labudicom dopremili na brežuljak Grabrovicu i postavili ga na unaprijed pripremljeno postolje od armiranog betona. Vagon je uređen i konzerviran i svečano je otvoren 17. svibnja 1981. u nazočnosti visokih dužnosnika planinarskih saveza Jugoslavije i Hrvatske.

Vagon je dobio svoj mir u šumarku svega 240 metara nad morem, a planinari svoju kućicu. Samotan se zgurio usred šumarka pa se poput kameleona sav zazelenio i stopio s okolinom. Gledamo ga s nevjericom, smijujimo se i šapućemo, da ne bi čuo kako cvrkućemo: »Zbilja vagon!« i »Je li to pravi željezničarski vagon?« ili »Gle, vagon!« Sliči starcu što ne stoji baš čvrsto na vlastitim nogama. A baš nas tako mirno i ljubazno prima u svoje okrilje, istom toplinom, kojom bi djed obgrlio svojuunučad. U hladovini šumarka i sjeni vagona sklapaju se oči, osluškuje tišina, miriše cvijet. Zanjiše se zamamno ljupki bagrem, zaprijeti bodljom ježuraka kesten, raširi grane otmjeni hrast. Sunce zrakom pozlati ružičastu graholiku, purpurnu vrbicu i bijeli slak. Od pogleda dobro skriven kos cvrkutom oboji tišinu.

Rudlavi brežuljak, sjenka oraha i hlad. Toplina doma, radost druženja i mir. Zato pobjegosmo iz nove ledinečke planinarske zidnice zamarnih mirisa i raskošnih vidika na ivanečke brege, vreve vikendica i opojnih kletica. Jer od svih njih draži je nama naš skroman i star, krezub i klimav Vagon.

Planinarska kuća »Vagon« prije uređenja terase

GORSKO SPAŠAVANJE

KAO DA JE U ZEMLJU PROPALA!

Prikaz speleološkog istraživanja i potrage za nestalom speleologinjom na Crnopcu

Ovoga se ljeta u ljutom kršu Crnopca izgubila sudionica speleoloških istraživanja što ih je tamo provodio Speleološki odsjek zagrebačkog HPD-a »Željezničar«. Potraga za njom trajala je gotovo tri dana, a u akciji je sudjelovalo čak 80 članova HGSS-a te helikopter HRZ-a. Ta velika potražna akcija izazvala je i veliku medijsku pozornost: dva dana to je bila jedna od udarnih vijesti svih medija, a stjecajem okolnosti nadovezala se na nesreću koju je iskusni karlovački speleolog Igor Jelinic doživio u Italiji. Srećom, speleologinja nestala na Crnopcu pronađena je živa i zdrava.

U istraživanju na Crnopcu sudjelovao je i istaknuti speleolog i speleološki instruktor Vlado Božić, član uredništva »Hrvatskog planinara«. Nezavisno od njega, tajnica zadarske stanice HGSS-a poslala je našem uredništvu kronološki prikaz potražne akcije

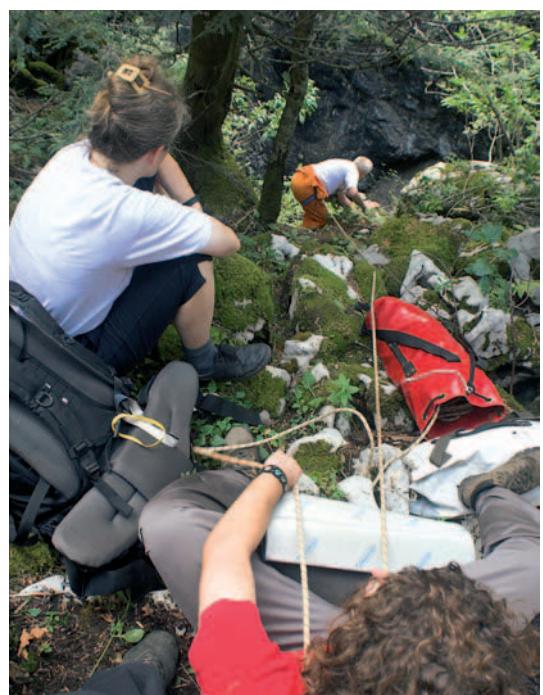
na Crnopcu, a uredništvo raspolaže i pisanim izjavom i zahvalom nestale speleologinje HGSS-u. Ne želeći prejudicirati ičiju krivicu ili odgovornost niti donositi zaključke, uredništvo »Hrvatskog planinara« odlučilo je – isključivo iz preventivno-edukativnih razloga – iskoristiti takvu jedinstvenu priliku da raspolaže prikazom iste akcije iz perspektive speleologa, spašavatelja i »unesrećene« te razjasniti kako je nastupila nesreća i kako je uživo izgledala potraga na Crnopcu. Urednički odbor zaključio je da bi ovi prikazi mogli biti korisni planinarima koji će se sutra naći u sličnoj neprilici jer nema sumnje da iskustvo kako je došlo do nesreće i kako »iznutra« izgleda potražna akcija, može nekome spasiti život. Svima, naravno, želimo da se nikad ne nađu u žarištu potražne akcije kakva je bila ova na Crnopcu.

Urednički odbor HP

DANI I NOĆI KOJE NIKAD NEĆEMO ZABORAVITI

Na ovogodišnjem speleološkom logoru, koji se održavao od 11. do 16. kolovoza na Crnopcu, bilo je posebno uzbudljivo. Cilj je logora bio istražiti do kraja Jamu malaksalih speleologa, čije je istraživanje započelo prošle godine. Sedmero sudionika iz Zagreba – Dado, Maka, Stipe, Josip, Ante, Ksenija i ja – došli smo u subotu predvečer do Tatekovog skloništa i tu se navečer družili sa zadarskim i splitskim planinarna, a onda, u nedjelju, prenijeli svu opremu do Jame vjetrova i pokraj nje organizirali logor. U ponedjeljak smo, zajedno sa zadarskim planinaron Nenom, krenuli stazom prema jugu, ranije označenom piljcima (hrpicama kamenja) do tzv. Drugog logora. Taj je logor udaljen od Jame vjetrova (Prvog logora) svega 730 m, ali zbog teško prohodnog terena trebala su nam dva sata hoda, jer put vodi malo po grebenu, malo po ponikvama, po šrapama, gudurama, gore, dolje, lijevo, desno, i nužno je stalno se koristiti rukama.

Tu smo se rastali od Nene, koji je krenuo prema istoku nastaviti istraživanje područja kako bi pronašao pogodan put prema Krupi. Dogovoreno je bilo da se, u tom Drugom logoru, u 17 sati sastanu on i Ksenija i da se zajedno vrate u Prvi logor gdje će Ksenija pripremiti večeru. Otišli smo do Jame malaksalih

Spuštanje u jamu – Ksenija (lijevo) još je s nama

ANTE SUŠIĆ

Teško prohodan krševit teren – glavno obilježje Crnopca

speleologa, udaljene 10-15 minuta od Drugog logora. Ksenija je oko 16:30 otišla od jame da se sastane s Nenom. Istraživanje jame se odužilo zbog leda na dubini od 130 – 160 m, tako da smo od jame krenuli prema Prvom logoru tek oko 21:00 sat. Zbog umora speleologa koji su bili u jami put do logora trajao je poduzeće, tako da smo u logor došli oko 23:30 sati.

U logoru smo zatekli samo Nenu. On se do tada nije čudio što Ksenije nema jer je pretpostavio da će Ksenija pričekati nas ostale ili se vratiti do jame i doći s nama. Svi smo bili potreseni kad smo utvrdili da Ksenije – nema.

Bilo je jasno da se Ksenija izgubila i da je treba tražiti odmah. Dado, Stipe, Ante i Neno bili su previše umorni da bi mogli krenuti natrag, pa smo Maka, Josip i ja na brzinu nešto pojeli i u 23:45 krenuli u potragu. Sa sobom smo ponijeli vode, čokolade, Kseninju vreću za spavanje i kratko uže. Idući stazom prema Drugom logoru stalno smo dozivali »Ksenija« i »Hej-lop«, zvijždali na dvije zviždaljke te vikali: »Ako ne možeš vikati – udaraj kamenom po stijeni«. Nije bilo vjetra, noć je bila vedra i tiha, pa je naše vikanje odzvanjalo Crnopcem. S Prvim logorom stalno smo bili u radio-vezi, pa smo znali da se naši glasovi i tamo čuju. Naša svjetla povremeno je vidio Zadranin

Mauro iz Tatekovog skloništa, a čuo je i glasove. Na uporno pozivanje nije se čuo nikakav odgovor.

Iako smo žurili, u Drugi logor smo došli tek oko 2:30. Otišli smo i do Jame malaksalih speleologa, ali Kseniji nije bilo ni traga. Vratili smo se u Drugi logor. Bilo je 3 sata. S Dadom smo bili u radio-vezi i tada zaključili da treba pozvati HGSS. Josipu, Maki i meni više nije imalo smisla vraćati se u Prvi logor po mraku, pa smo odlučili bivakirati u Drugom logoru i krenuti prema Prvom logoru tek kada svane. Pod jednim drvetom, stisnuli smo se svi troje i pokrili Kseninjom vrećom te dijemali. Kad je svanulo krenuli smo prema Prvom logoru i pretraživali teren 20 – 30 m lijevo i desno od staze, usput opet dozivajući Kseniju. Tražeći tako došli smo u logor oko 7 sati.

Oko 8 sati je cijelo područje našeg istraživanja oko pola sata nadlijetao helikopter tako da je tutnjilo od njegove buke.

Oko 9 sati Dado i Josip krenuli su ponovno prema Drugom logoru stalno dozivajući Kseniju. Uskoro je stigla grupa zadarskih spašavatelja koju je vodio Neven Zrilić, najprije na Tatekovo sklonište a onda i do Prvog logora. Tada su Maka i Stipe uzeli opremu i sa Zadranima krenuli stazom do Drugog logora, usput GPS-om snimajući stazu. Došli su i do

Jame malaksalih speleologa. Pretražujući okolicu Dado, Josip i Stipe spustili su se i u jame uz stazu, duboke 60, 20 i 40 m, takoder usput dozivajući Kseniju. Nakon nekog vremena pridružili su im se Neno i Mauro, koji su također uz stazu zagledavali u provalije i dozivali Kseniju.

Oko 15 sati popodne u logor je došla osmoročlana skupina spašavatelja iz Drniša i Šibenika, ali iz smjera jame Kite Gaćešine (sa sjevera), koju je vodio speleolog Teo Barišić. Oni su odmah organizirali pretraživanje terena uz stazu prema Drugom logoru, zahvaćajući širinu od oko 200 m sa svake strane staze i bilježeći GPS-om pretraženo područje. Odmaknuli su stazom oko 300 m kad su se susreli sa Zadranimima koji su se s našim speleolozima vraćali iz Drugog logora i svi se zajedno vratili u Prvi logor. Dio šibenske ekipe vratio se u Šibenik a svi Zadrani u Zadar. Dio Šibenčana i Drnišana ostao je bivakirati u Prvom logoru.

Pred jutro, po mraku, cijelo je područje nadlijetalo helikopter snimajući termoviziskom kamerom ne bi li otkrio kakav Ksenin trag. Kad se razdanilo opet je nadletio ovo područje, ali ni ovaj put nije ništa otkrio. Iz stožera HGSS-a javljeno je u Prvi logor neka se nitko ne miče iz logora jer će doći spašavatelji s psima-tragačima. Da bi u logoru imali dovoljno vode kad dođu spašavatelji, Ante se spustio u Jamu vjetrova iz koje je nekoliko puta izvlačio vodu, tako da su napunjene sve raspoložive posude u logoru (kanistri i plastične boce).

Oko 9 sati počeli su dolaziti spašavatelji iz Zagreb, Karlovca, Rijeke, Ougulina, Gospića, Šibenika, Splita i Zadra, njih osamdesetak s 8 pasa-tragača. Lijepo je bilo vidjeti mnogo poznatih lica spremnih za pomoć. Spašavatelji su već bili podijeljeni u skupine te opremljeni radiostanicama, GPS-ima i kopijama zemljovida s ucertanim područjem koje pojedina skupina treba pretražiti. Stazom prema Drugom logoru krenula je skupina spašavatelja s lijećnicom i nekoliko pasa, koju su vodili speleolozi Stipe i Neno. Oko pola sata nakon njihovog odlaska, oko 10:30 sati, oglasila se njihova radiostanica i spašavatelj Škalamera je javio da su pronašli Kseniju te da je živa i zdrava. Nastalo je klicanje i grljenje od veselja, čak su i ostali psi zalajali od silne buke. Radio-stanice su stalno bile u pogonu. Oni koji su se htjeli javiti mobilom penjali su se na obližnji greben kako bi uspostavili vezu. Vijest se brzo proširila.

Nakon pola sata pojavili su se prvi spašavatelji s psima, a onda i Ksenija u pratnji liječnice, drugih spašavatelja i naših speleologa. Ispričali su nam kako su nakon 30 ili 45 minuta hodanja ugledali osobu udaljenu 5-6 m od staze, za koju su u prvi tren pomisili

slili da je jedan od GSS-ovaca koji je došao s te strane. Prišli su joj, ponudili pomoć, vodu i hranu. Rekla je da je dobro, da nije gladna ali je uzela nekoliko gutljaja vode. Bila je začudujuće mirna, bez velikih emocija, čista, uredna, pomalo čudnog pogleda i ponašanja za takvu priliku.

Ispricala je da je u Drugom logoru čekala Nenu, ali kako se nije pojavio krenula je sama prema Prvom logoru. Stazu nije našla već neku drugu, označenu crvenim krugovima, išla je nasumice i lutala tako do večeri kada se smrčilo pa je prenoćila na stijenama. Ujutro je čula helikopter pa se popela na neki greben i mahala. Činilo joj se da su je iz helikoptera vidjeli jer je pet puta preletio iznad nje. Zbog toga je na tom grebenu čekala pomoć cijeli dan. Kako nitko nije dolazio, opet je prenoćila na stijeni. Noću i ujutro idućeg dana opet je čula i vidjela helikopter, ali više nije čekala, već je krenula u smjeru u kojem joj se činilo da je logor. Tako se odjednom našla sa spašavateljima na označenoj stazi. Kaže da joj je noću bilo zima, vidjela je medvjeda i poskoke, ali se nije bojala. Nije jela dva dana ali nije bila gladna. Vode je našla u nekom panju pa nije bila žedna. Naše glasove ili svjetlo nije ni čula niti vidjela.

Vlado Božić

ANTE SUŠĆ

Šuma puna gorskih spašavatelja

KRONIKA POTRAGE HGSS-a

Oko tri sata ujutro 14. kolovoza stigla je zadarskoj stanici HGSS-a dramatična dojava zagrebačkih speleologa: »Izgubila se Ksenija na području Crnopca. Grupa se nije kretala po markiranoj stazi i kada su stigli do kampa, nje više nije bilo. Pokušali su je pronaći ali nisu uspjeli. Molimo vas za pomoć.«

Nesretna Ksenija bila je posljednji put videna dan ranije, oko 17 sati, u blizini jame u koju se spuštala nekolicina zagrebačkih speleologa. Nakon okupljanja u kampu, oko 23 sata opazili da Ksenije nema te su je istog trena krenuli tražiti i dozivati, no od nje nije bilo traga ni glasa. Nakon višesatne uzaludne potrage odlučili su potražiti pomoć gorskih spašavatelja. Ksenija je zapravo bila speleolog pripravnik, a tog dana kada je nestala nije se spuštala u jamu.

S speleolozima nije bilo moguće uspostaviti dobar kontakt jer signala za mobitel gotovo da i nije bilo, već je razmijenjena poneka sms poruka. Prve, vrlo šture informacije govorile su kako su se speleolozi kretali izvan markiranih putova, te da je Ksenija zaostala za grupom. Znalo se kako nestala žena nema vode, hrane ni svjetla te da je odlutala u sandalama i lagano odjevena, a povrh svega – nema baš nikakva iskustva u planini.

S tim saznanjima planirana je tijekom noći u Zadru potražna akcija. Sa svitanjem, stigao je u 7 sati po zadarske spašavatelje u zrakoplovnu bazu Zemunik helikopter HRZ-a u kojem je već bila dežurna posada letača spašavatelja iz Ougulina, Zagreba i Splita. Tijekom jutra helikopter je nadlijetao šire područje

Crnopca, no nestaloj Kseniji nije bilo traga. Ubrzo potom helikopter je spašavatelje vratio u Zemunik, pa su se oni ponovo kombijem uputili prema Crnopcu. Na dvadesetak minuta hoda od parkirališta, kod planinarskog skloništa, već su ih čekali policajci iz Gračaca, rendžer iz Parka prirode Velebit te nekolicina planinara. Nakon kratkog brifinga uputio se dio spašavatelja s vodom akcije prema speleološkom kampu koji se nalazio na sat vremena hoda od skloništa, a jedan član ostao je kod skloništa kako bi mogao koordinirati potražnu akciju.

Područje Crnopca obiluje dubokim škrapama i vrtićama na čijem je dnu gusto raslinje. Vrtače su pak omeđene strmim liticama, što taj teren čini izuzetno teško prohodnim. Zbog toga je potrebno sat vremena za razdaljinu od jednog i pol kilometra od skloništa do speleološkog kampa, kao i od skloništa do jame Vjetruše koja je od njega udaljena samo 750 metara. Osim teško prohodnog terena, velik je problem bio nedostatak signala, zbog čega je bila otežana, a u nekim trenucima i nemoguća komunikacija putem mobitela i radio stanica.

Tijekom dana nizali su se pozivi iz većine stanica HGSS-a, čiji su članovi bili spremni sudjelovati u potrazi. Svoju je pomoć u logistici pružila policija i Općina Gračac tako da su tijekom dana dopremili hranu i piće za spašavatelje i osigurali im spavanje. Ubrzo je stigao tim spašavatelja iz Gospića, a na putu su već bili i spašavatelji iz Šibenika koji su na području Crnopca »doma«, s obzirom na to da često istražuju tamošnje speleološke objekte. Uskoro je na putu bilo i specijalno vozilo HGSS-a u kojem se nalazila sva tehnika neophodna u potražnim akcijama. U poslijepodnevnim satima stigle su ekipe iz Rijeke i Karlovca s nekoliko potražnih pasa. Ekipi su »češljale« teren do mraka, a potom su se zaputile prema stožeru kako bi donijele podatke i kako bi se njihov prijedeni put iz GPS-ova mogao učrtnati na karte u računalima.

Potražna akcija nastavila se tijekom noći, kada je pred nekolicinom ljudi bio veliki posao organiziranja i određivanja potražnih zona na terenu te slaganje timova koji će već u ranim jutarnjim satima biti spremni za pokret. Tijekom ranih jutarnjih sati nadlijetao je Crnopac helikopter sa spašavateljima i policijcima koji su se uputili iz Splita kako bi teren pretražili uz pomoć IC kamere. Uskoro je u stožer stigao mali tračak nade – uočena je točka koja je isijavala toplinu. Iako je bila prilično daleko, u smjeru Krupe, nekolicina ljudi bila je spremna krenuti u tom smjeru. Nakon toga još jedan prelet i pokušaj lociranja Ksenije iz zraka, no bez uspjeha.

Parkiralište ispod Crnopca odakle su spašavatelji kretali u potragu

HGSS, STANICA ZADAR

Već prije šest sati ujutro stigli su članovi ogulin-ske i zagrebačke stanice, a stiglo je još nekoliko pasa s vodičima iz Hrvatske udruge za školovanje potražnih pasa, koji su odmah potom dobili svoje zadatke i krenuli u pretraživanje. Prvo su na teren upućeni potražni psi s vodičima koji su imali zadatak pretražiti odredene zone, a nakon kratkog brifinga uputili su se na teren i ostali timovi kojima je zadatak bio pretražiti najveće zone.

Ubrzo potom stigla je u 10:30 sati u stožer sasvim neočekivana, no čitavo vrijeme priželjkivana vijest: »Našli smo je, živa je komunicira i pokretna je!«. Krećući se prema svojoj zoni, Kseniju, koja je hodala šumom pronašao je dvjestotinjak metara od jame tim spašavatelja s potražnim psima.

Oko 13 sati crvena kolona gorskih spašavatelja, među njima i Ksenija, kretala se iz obližnje šume prema parkiralištu, gdje su ih dočekali brojni novinari, fotoreporteri, Ksenijini roditelji, policija i kola hitne pomoći. Potom je uslijedio dirljiv susret Ksenije s roditeljima, kojima su protekla dva dana bila među najtežima u životu, a nakon toga kratki liječnički pregled te razgovor s policijom i spašavateljima. Nakon što su je spašavatelji doveli do stožera, ona je, između ostalog, ispričala ovo: »Krenula sam prema logoru, no nakon dosta hodanja nikako da stignem do njega. Pratila sam neke crvene točke na drveću jer sam mislila kako je to neka stara markacija. Tako sam hodala neka dva do tri sata i shvatila sam da sam se izgubila. Noći sam provela spavajući na stijenama, a tijekom dana pokušala sam naći kamp. Vidjela sam

HGSS, STANICA ZADAR

Zapovjedni kombi HGSS-a i helikopter HRZ-a na nebu

helikopter pa sam se popela na stijenu i mahala, no nisu me vidjeli. Nisam čula nikakvo dozivanje, sve do danas ujutro kada sam se uputila prema njima i naišla na spašavatelje. Tijekom noći bilo mi je hladno, a sa sobom sam imala bočicu vode, koju sam punila vodom iz stabla. Vidjela sam medvjeda.«

Tako je uspješno okončana još jedna i, s obzirom na neprohodan teren, jedna od dosad najzahtjevnijih potražnih akcija HGSS-a. U njoj je sudjelovalo 80 spašavatelja, te nekolicina planinara i speleologa koji su im se pridružili u potrazi. U njoj se potvrdilo da je HGSS spremna i osposobljena za najsloženije akcije, premda bi bilo najbolje da je takvih što manje.

Silvija Domitrović, HGSS, Stanica Zadar

OBILJEŽENA 80. OBLJETNICA OTVORENJA KRAJAČEVE KUĆE

Opsežnim člankom u prošlom broju »Hrvatskog planinara« podsjetili smo na 80 godina dugu tradiciju zavižanskog planinarskog doma, a ovaj put ćemo priču o Zavižanu dopuniti prikazom svečanosti kojom je obilježena 80. obljetnica doma.

Obilježavanje jubileja zavižanskog doma bilo je zakazano za 29. rujna, a u okviru programa u prostorijama uprave Nacionalnog parka Sjeverni Velebit u Krasnu održana je prije same svečanosti sjednica Izvršnog odbora HPS-a. Zavižanskoj svečanosti nazočili su predsjednik i dopredsjednik HPS-a, predsjednik i svi članovi Izvršnog odbora HPS-a te brojni planinari čije je djelovanje na bilo koji način dosad bilo povezano s brigom o zavižanskom domu. Osim planinara, bili su tu i predstavnici Državnog hidrometeorološkog zavoda na čelu s ravnateljem mr. Ivanom Čaćićem, stručna voditeljica NP Sjeverni Velebit Svjetlana Lupret-Obradović, nekoliko novinarskih ekipa koje su zabilježile i medijima prenijele cijeli događaj te, dakako, domaćin u planinarskom domu »Zavižan« Ante Vukušić.

ALAN ČAPLAR

Vladimir Novak, Hrvoje Kraljević i Ivan Čaćić

ALAN ČAPLAR

Skupna fotografija sudionika svečane proslave 80. obljetnice zavižanskog doma

Svečanost je započela u 16 sati, po vrlo promjenjivom vremenu, kakvo i priliči Zavižanu – prvi dio svečanosti upriličen je po magli i blagoj kiši, a završilo je po ugodnu sunčanom vremenu. Program je vodio predsjednik IO HPS i povjerenik HPS-a za dom »Zavižan« Vladimir Novak, koji je u okviru svoga izlaganja Anti Vukušiću svečano uručio primjerak »Vodiča po Velebitu« Josipa Poljaka iz 1929. godine, vrijednu knjigu koju domar zavižanskog doma još nije imao u svojoj biblioteci. Predsjednik HPS-a prof. dr. Hrvoje Kraljević govorio je o prošlosti zavižanskog doma i važnosti koju taj dom ima za hrvatsko planinarstvo, a mr. Ivan Čačić govorio je o značenju doma »Zavižan« kao jedinstvene visinske meteorološke postaje u Hrvatskoj te najavio skoru nabavku snježnog vozila koje će odsad biti sastavni dio opreme doma. U ime JU NP Sjeverni Velebit govorila je Svetlana Lupret-Obradović i predstavila djelatnosti koje ta ustanova poduzima radi promocije i zaštite Sjevernoga Velebita te otvorila izložbu odabranih umjetničkih fotografija Ante Vukušića.

U večernjim satima pripremljena je svečana večera. Većina sudionika prenoćila je u domu i idući dan po prekrasnom jesenskom vremenu posjetila neke od vrhova Sjevernog Velebita.

Alan Čaplar

Lapis Plus d.o.o.
ZASTUPNIK Pro-Ilux
ZA RH BiH i SLO

Compact dalekozori

Monokulari

ZOOM dalekozori

Panoramski dalekozori

Kompassi

Alu. bat. lampe

BESPLATNI PROSPEKTI 01/4677015

www.lapis-plus.hr

STJEPAN BRLEČIĆ (1920. – 2007.)

Dana 12. rujna umro je u Puli Stjepan Brlečić, jedan od posljednjih planinara »stare garde« koja je počela planinariti još prije Drugoga svjetskog rata. Po struci je bio telefonski tehničar, ali je 1958. prešao u profesionalne planinare – bio je tajnik Planinarskog saveza Hrvatske (PSH) i to ostao do umirovljenja. Zadnjih je godina živio u Puli, gdje mu je živjela sestra. Godine 1936. postao je član Omladinske sekcije HPD-a i počeo se baviti alpinizmom. Izveo je nekoliko prvenstvenih uspona u Prenju i jedan u Kleku, ali kad je poslije rata prilikom pada u stijeni Pešti-brda na Čvrsnici zadobio teške ozljede prešao je u »obične« planinare. Poslije rata bio je suosnivač PD »Zagreb«, PSH (1948) i AO-a u PD Zagreb (1949) te dugogodišnji član Izvršnog odbora PSH i 1958. – 1964. njegov profesionalni tajnik. Doživio je dva teška životna udarca – umrla mu je žena Marijana, popularna među planinarima zbog veselje naravi, i teške operacije od kojih se jedva oporavio. Pamtimi ga po srdačnosti i prijateljskom smiješku kojim je uvijek dočekivao planinare u tajničkoj sobi te po lojalnosti

svim vlastima koje su se izmjenjivale za njegova života. Stekao je najviša planinarska priznanja, Zlatni znak PSH 1962. i Zlatni znak PS Jugoslavije 1955. te Orden zasluga za narod sa srebrnom zvijezdom.

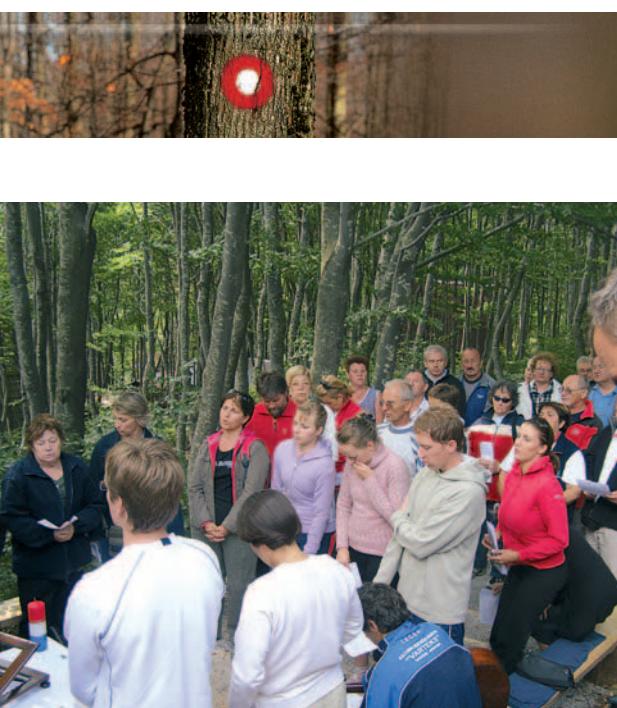
prof. dr. Željko Poljak

VIJESTI

OTVORENA KAPELICA GOSPE OD VELEBITA

Na Baškim Oštarijama, u planinarskom naselju »Prpa« 18. kolovoza svećano je otvorena i blagoslovljena kapelica posvećena Blaženoj Djевici Mariji. Nakon uvodnih govora i otvorenja, u kapelici je održana i sveta misa koju su u prisutnosti sedamdesetak planinara i izletnika predvodili svećenici Blaž Tota i Damjan Koren, planinari i zaljubljenici Velebita. Proslava je završila druženjem i zajedničkom okrješkom.

Članovi Planinarske udruge »Prpa« godinama su razmišljali o tome da u okviru svog poznatog planinarskog naselja sagrade i manju kapelicu. Uvijek je, međutim, nečega nedostajalo; najčešće vremena, volje i novca. Konačno, ovoga ljeta, uz pomoć planinara, sponzora i dobrih ljudi kapelica je sagradena. Gradom (kao i ostale kućice u potpunosti je od drveta), izgle-

Blagoslov kapelice okupio je brojne planinare vjernike

D. KOREN

dom i veličinom posve se uklapa u cijelo planinarsko naselje. Svojim položajem na samom kraju naselja pruža posjetiteljima i mogućnost sabranosti u šumskoj tišini.

Koliko je kapelica ovom izuzetno posjećenom planinarskom naselju bila potrebna, govori i oduševljenje planinara i posjetitelja koji su kapelicu prozvali »Gospom od Velebita« i spontano dogovorili slično duhovno planinarsko druženje u isto vrijeme sljedeće godine.

Krunoslav Milas

MISNO SLAVLJE NA SV. JURI NA MOSORU

Kao i svake godine, prve subote u mjesecu srpnju održano je misno slavlje na jednom od najljepših mosorskih vrhova, Svetom Juri (1319 m). I ove godine se okupio nemali broj Poljičana i planinara, ukupno oko 300 ljudi.

Prošlo je pet godina otkad su društvo Poljičana i puk poljičke krajine obnovili porušenu kapelicu i vratili joj izvorni izgled sa sedrenim svodom i krovom od kamenih ploča. Godine 1998. u kapelicu je udario grom, a sličnu sudbinu je doživljavala i prije. U dugoj poljičkoj povijesti sagradeno je 106 sakralnih objekata, a obnova ove crkvice sjajan je prilog očuvanju hrvatske spomeničke baštine.

Darko Gavrić

Blagoslov kapelice Gospe od Velebita

D. KOREN

DARKO GAVRIĆ

Misno slavlje na mosorskem vrhu Svetom Juri

Sudjelujte u foto-natječaju »Hrvatskog planinara«!

Pripremajući se za obilježavanje 100. godišta časopisa i 110. obljetnice izlaska prvog broja u 2008. godini Urednički odbor »Hrvatskog planinara« priređuje foto-natječaj radi prikupljanja kvalitetnih snimaka za objavljivanje u časopisu i promidžbu časopisa u 2008. godini.

1. U natječaju mogu, sa svojim snimkama, sudjelovati svi zainteresirani planinari osim članova Uredničkog odbora.
2. Za natječaj se primaju digitalne snimke **veličine 1600 x 1200 pixela ili veće**, koje nisu računalno obrađene (originalne snimke – onakve kakve su snimljene).
3. Teme su:
  - a) vrhovi Hrvatske planinarske obilaznice
  - b) godišnja doba u hrvatskim planinama
  - c) čovjek i planina
  - d) inozemne planine
  - e) slobodni motivi iz planina

U svakoj temi jedan autor može sudjelovati **s najviše 10 snimaka**. Onome tko pošalje više od 10 snimaka za neku temu ili ne označi koje slike pripadaju kojoj temi, urednik časopisa će napraviti predselekciju i razvrstati snimke u odgovarajuće teme.

4. Na snimkama treba biti naziv ili naznaka što je na njima prikazano (najbolje u imenu datoteke – npr. *Planinska čarolija.jpg*, *Vidik s Malog Rajinca.jpg* i slično).
5. Upućivanjem na natječaj, poštijatelji jamče da su kao autori slika suglasni da se snimke objave u časopisu i koriste za promidžbu časopisa u 2008. godini.
6. Snimke treba **do 1. prosinca 2007.** poslati na adresu uredništva: **Hrvatski planinarski savez, Kozarčeva 22, 10000 Zagreb**, uz naznaku »za foto-natječaj »Hrvatskog planinara«.
7. Snimke će ocjenjivati Urednički odbor HP, pri čemu članovi Uredničkog odbora pri izboru neće biti upoznati tko je autor koje slike. Prednost pri izboru imat će slike dobre kompozicije i lijepih boja, te atraktivni snimci iz hrvatskih planina. Snimke će se ocjenjivati pojedinačno, ne kao kolekcija.
8. Rezultati natječaja objavit će se u časopisu, najuspjelije snimke bit će tiskane na naslovnicu, duplerici ili drugdje u časopisu u idućih godinu dana, a osim toga autori triju najboljih snimaka u svakoj kategoriji bit će i simbolično nagrađeni.

Urednički odbor HP

TRADICIONALNI USPON NA UČKU

Prekrasno vrijeme nagradilo je više od dvije stotine planinara iz cijele Hrvatske na ovogodišnjem tradicionalnom pohodu na Učku. Pohod na Učku svake godine organizira riječko planinarsko društvo »Kamenjak« u povodu priponjenja Istre matici zemlji Hrvatskoj. Organizacija ovogodišnjeg pohoda, 26. po redu, bila je besprijeckorna, a sudionike je pozdravio u ime Hrvatskog planinarskog saveza dopredsjednik Tomislav Čanić.

Poseban doživljaj imalo je pedesetak planinara na noćnom usponu, koji je otpočeo ispred planinarske kuće »Poklon«, nastavio se poučnom stazom na sjevernom dijelu Učke, da bi se planinari odšetali na južnu stranu s koje su se grebenskim dijelom popeli do vrha. Kvarnerski zaljev bio je kao na dlanu. Bezbrojna svjetla Rijeke, Lovrana, Opatije i najbližih otoka i mjesec u odsjaju mora mnoge su zadržali na vrhu i nekoliko sati. Sudionici dnevnog uspona uspjeli su vidjeti bezbrojne vrhove u Gorskem kotaru, na Velebitu, Kamniškim Alpama u Sloveniji i Karrijskim Alpama u Italiji.

Zanimljivo je da poseban poticaj organizatori daju planinarima za višekratne pohode, pa se tako za dva pohoda dobije brončana značka, za četiri srebrna, za šest sudjelovanja zlatna značka, a za deset spomen-diploma.

Tomislav Čanić

Toranj na vrhu Vojaku na Učki

KALENDAR AKCIJA

11. 11.	Martinje u Moslavačkoj slatini pl. kuća "Moslavačka Slatina"	HPD "Jelengrad", Kutina Ladislav Jurinjak, 044/678-059 Vladimir Ilijaš, 044/631-350
11. 11.	Memorijalni uspon na Strinčeru Nuncijata Strinčera - brdo Strinčera	HPD "Dubrovnik", Dubrovnik
25. 11.	Pohod po Parenzani Karojba - Vižinada	PD "Pazinka", Pazin Giovanni Sirotti, 052/621-257, 098/254-183
1. - 2. 12.	Foto-dia festival Đurđenovac Đurđenovac, Krndija	HPD "Sunovrat", Đurđenovac
1. - 2. 12.	Planinarski foto-dia festival Đurđenovac OŠ Đurđenovac + izlet na Krndiju ili Papuk	HPD "Sunovrat", Đurđenovac Antun Kasapović, 091/56-44-185
u prosincu	Natječaj i izložba planinarskih fotografija Split, galerija foto-kluba "Split"	HPD "Mosor", Split HPD "Mosor", 021/394-365 Sofija Nikolin, 098/18-40-440
2. 12.	Memorijalni pohod na Andinu baraku Velika - Nevoljaš - Andina baraka - pl. kuća "Jezerce" na N	PD "Mališčak", Velika Drago Štokić, 098/17-10-681, slavonijaclimb@net.hr
8. 12.	Planinarska noć u Međimurju Gornje Međimurje	HPD "Međimurje", Čakovec Magdalena Bistrović, 040/310-955 Bogomir Trabe, 091/50-49-566
11. 12.	Svjetski dan planina	

Adresa: III Cvjetno naselje 20, 10000 Zagreb
tel: 01 6065 840 · fax: 01 6065 841 · e: vmd@vmd.hr
ID HR-AB-01-080038509 | IATA 75321271 | član UHPA

SKIJANJE

SKI OPENING - Austrija
Francuska

Mölltaler ledenjak - 15.-18.11.07 & 06.-09.12.07

Les 2 Alpes - 15.-22.12.07

Alpe d'Huez & Les 3 Vallées - Val Thorens - 05.-12.01.08

Puy St. Vincent - 22.-29.03.08

Val Gardena - 19.-26.01.08

St. Anton - 08.-15.03.08

Italija
Austrija

NOVO!!!

Kvalitetne transportne vreće za vaše pohode i putovanja

RONJENJE, TREKKING, POHODI...

RONJENJE U CRVENOM MORU-Liveaboard safari

ožujak/travanj 2008

NEPAL - Nar Phu Trekk

svibanj 2008

KORZIKA, NORVEŠKA, DOLOMITI

svibanj-srpanj 2008

Za detaljne programe i cijene nazovite, pišite, navratite...

www.vmd.hr

AVIO KARTE ZA VAŠE EKSPEDICIJE
za sve destinacije diljem svijeta

Vrhunac
outdoor oprema

Vlaška 78, 10000 Zagreb, tel: +385 1 4572 323, e-mail: vrhunac@vrhunac.hr, www.vrhunac.hr

*Vrhunska oprema
za vrhunske rezultate!*

**VELIKO
SNIŽENJE
do 50%**

Članovima HPS-a na gotovinsko plaćanje odobravamo popust -10%